

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ДОСЛІДЖЕННЯ МИСТЕЦЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТА СПАДЩИНИ ЙОСИПА
БОКШАЯ, ВПЛИВУ ТА ОБРОБКИ ЙОГО
МИСТЕЦЬКОГО ШЛЯХУ У
ВІЗУАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ В
ЗДО.

Марков Богларка

Аттілівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Спеціальність: Дошкільна освіта

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

КУЛІН АГНЕСІ ЗОЛТАНІВНА

(ст. викладач)

Завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти:

Біда Олена Анатоліївна

(доктор педагогічних наук, професор)

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти**

**Кваліфікаційна робота
Дослідження мистецької
діяльності та спадщини Йосипа
Бокшая, впливу та обробки його
мистецького шляху у
візуальному вихованні дітей в
ЗДО.**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка VI-го курсу
МАРКОВ БОГЛАРКА АТТІЛІВНА

освітня програма: Дошкільна освіта
спеціальність 012 Дошкільна освіта

Науковий керівник: **КУЛІН АГНЕСІ ЗОЛТАНІВНА**
(ст. викладач)

Рецензент: : **ТЯГУР ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ**
(кандидат педагогічних наук, доцент)

Берегове
2025

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatási Intézményvezetés Tanszék

**Boksay József művészeti
tevékenységének és
hagyatékának bemutatása,
életpályájának hatása és
feldolgozása az óvodai
vizuális nevelésben
Szakdolgozat**

Készítette: Markó Boglárka

IV. évfolyamos óvodapedagógia

szakos hallgató

Témavezető: Kulin Ágnes

(adjunktus)

Recenzens: Tyahur László

(docens, a pedagógiai tudományok kandidátusa)

Beregszász – 2025

Зміст

Вступ	6
I. Ширше поняття культури та осередки культури.....	7
I.1. Формування культурних установ, збирання художніх творів.....	8
II. Установи та особи, які опікуються культурними й мистецькими закладами на Закарпатті.....	10
III. Огляд культурних установ Закарпаття.....	16
III.1. Мистецькі установи Закарпаття та Закарпатський обласний художній музей імені Йосипа Бокшая.....	24
III:2. Меморіальні музеї художників на Закарпатті.....	26
IV. Порівняння мистецько-педагогічних програм Угорського музею образотворчого мистецтва та Угорської національної галереї.....	29
V. Заняття з візуального розвитку в базовому дитячому садку ім. П. Франгепан Каталіни.....	32
Резюме	43
Використана література.....	51
Перелік ілюстрацій	53
План заняття.....	54
Інформована згода	56

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	6
I. A kultúra tágabb fogalma és a kultúra színterei	7
I.1. Kulturális intézmények formálódása, a művészeti alkotások összegyűjtése.	8
II. Kulturális és művészeti intézményeket kezelő szervek és személyek Kárpátalján	10
III. Kárpátaljai Kulturális intézmények bemutatása	16
III.1. Művészeti intézmények Kárpátalján és a Boksay József Kárpátaljai Szépművészeti Múzeum.....	24
III:2. Képzőművészek emlékmúzeumai Kárpátalján	26
IV..... A Magyar Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria művészetpedagógiai programjának összehasonlítása.....	29
V. Vizuális nevelés foglalkozás a P.Frangepán Katalin Bázisóvodában	32
Összegzés	43
Felhasznált irodalom.....	51
Ábrajegyzék.....	53
Foglalkozásterv.....	54
Beleegyező nyilatkozat	56

Bevezetés

Szakedolgozatom témája Boksay József művészeti tevékenységének és hagyatékának bemutatása, életpályájának hatása és feldolgozása az óvodai vizuális nevelésben. Számomra meglehetősen fontos hely Kárpátalja, szeretném jobban megvizsgálni milyen művészeti értékekkel találkozunk szülőföldemen és hogyan, milyen formában találkozhatunk a helyi kulturális és művészeti alkotásokkal. A különböző művészeti intézményeinek történetébe bepillantást nyerve kezdem a szakdolgozatomat, amelynek a végén az óvodapedagógiai tevékenységben, a vizuális nevelési lehetőségeket vizsgálom meg,

A jelen korban a digitalizációnak köszönhetően, és az életviteli változások vonzataként, miszerint egyre több időt töltünk képernyők előtt és online egyre kevesebbet találkozunk élőben a művészettel, sok mindent egy képernyő szűrőjén keresztül tapasztalunk, másképpen találkozunk a kultúrával és művészeti alkotásokkal, mint akár 10-20 évvel ezelőtt. Sokakban nem épül ki az-az igény, hogy ellátogasson olyan helyekre, ahol művelődhetünk, ahol találkozhatunk a művészetekkel, találkozhatunk egy-egy terület etnikum, kulturális sajátosságaival, tárgyakkal és alkotásokkal.

A pedagógiai gyakorlatomban erre szeretnék kiemelt hangsúlyt fektetni. Ezért is fontos, hogy legyenek a környezetünkben olyan intézmények, látogatható helyszínek, ahol megismerkedhetünk szülőföldünk, és más kultúrák sajátosságaival. Ezek a dolgok mind-mind segítenek elmélyíteni a kapcsolatot szülőföldünkkel. Ezeknek az információknak az összegyűjtésével és bemutatásával mélyebb megvilágításba helyezzük ezeket az intézményeket és talán sikerül másokat is motiválnunk.

Az első részben a kultúra tágabb fogalmával illetve színtereivel foglalkozom, és azzal, hogy a kulturális rendszerekben milyen fontos/ központi helyet kap a művészeti tevékenység. A dolgozatom második részében már a művészeti intézményekre koncentrálok. Bemutatom a környezetemben megtalálható kulturális helyszíneket, történetüket és azokat a főbb eseményeket, amelyek hozzátettek, ahhoz, hogy ezek az intézmények Kárpátalja kulturális központja, megőrzői és színfoltjai lettek.

Végző célom, hogy olyan módszereket találjak, amellyel kiépíthető és fejleszthető egy belső indíttatású igény arra, hogy a fiatalabb generáció közelebről is megismerje Boksay József munkásságát. Ebben a fejlesztési feladatban, kifejezetten az óvodásokat szólítom meg. Hiszen a művelődés nem korhoz kötött, már egy óvodás gyerek is szerezhethet olyan benyomásokat, amelyek akár a későbbi életfelfogására is hatással lesznek.

I. A kultúra tágabb fogalma és a kultúra szinterei

Ha manapság vizsgáljuk a kultúra összetett fogalomnak számít, de már az ókorban is használták. Akkoriban más jelentéssel bírt, megmunkálni, művelni, leginkább a földművelésre irányulva. Majd idővel a kultúra fogalom értelmezése áterjedt az állampolgárok szellemének és személyiségük formálására. Ezután a jelentés a szellemi formálódás folyamatának végkimenetelére esett át, illetve az életvitel is szerepet kapott. A tizenkilencedik század elején a kultúra jelentését nem az emberre önmagában értette, hanem bővítette ezt a csoportokra, tehát az emberi civilizációra használták. A kultúra jelentése ebben a tekintetben a populáció életvitelének milyenségét értette, vagyis, hogy mennyire volt fejlett, milyen értékeket képviselt szellemileg, illetve azt értette, hogy mennyire volt fejlesztve a jelleme. Ezen a ponton az innováció szellemi, intellektuális és erkölcsi összetevőin túl, ez a kifejezés foglalta magába az emberi tevékenység minden tartós hatását. Ilyenkor már az innováció lelki, szellemi, továbbá morális összetevőin túl ezen kifejezés felölelte az emberi tevékenység minden maradandó eredményét. Az egyének tekintetében a múltból öröklött, állampolgárok alkotta miliőt, amelyhez az egyéneknek alkalmazkodniuk szükséges¹.

Talán a napjainkban használatos értelmében a kultúra újfajta kifejezés, keletkezése viszont az antikvitásig visszavezethető. Mint kiderült a **colere** szóból származik, ami igen tág értelemmel bírt, és sok ma is használatos szó vezethető hozzá vissza például a „kultusz” vagy a „kolonializmus”. A **colere** eredetileg annyit tesz, mint valamit gondozni, ápolni, megművelni (különösen a földművelés értelmében), de azt is jelentette, hogy lakni, díszíteni, esetleg felékesíteni, imádni, esetleg tisztelni.

A „kultúra” természetesen-szervesen növekvő formájának és „ápolásának” eszméjével — különösen alkalmas annak az elképzelésnek a bemutatására, hogy a gyermekek nevelése nem egyszerűen tradíció, környezet- születési hely által behatárolt tevékenység. A kulturális előrehaladásnak nem az előre megírt minták bemagolását, hanem a veleszületett adottságok és az egész személyiség alakítását kellene jelentenie. Ennek a fejlesztésnek elején a gyermek áll, aki saját igyekezetét beletéve kell igyekeznie a fejlődés felé, illetve a tanár akinek feladata az, hogy elősegítse ezt a folyamatot és a gyerek mellett álljon. Történelmi háttérrel tekintve Hobbes az „aki Leviatánjában (1651) leírta ezt az eszmét”, így a „kultúra” és a „kultusz” is különböző fogalmakként lettek lejegyezve. A kultúra olyan tevékenység formát jelent, melynek végeredménye valamiféle profit lesz — mint a „földre utaló inverz munka”, esetleg a gyermekek

¹ Márkus György : *Kultúra és modernitás*. (9. oldal)

nevelése esetén, mely utóbbit emiatt „elméjük kiművelésének (a Culture of their mindes)” nevezzük.²

A 18.század második felében , illetve a 19.század elején mindegyik jelentős nyugat-európai nyelvben megfigyelhető, hogy az arisztokraták korábbi származást kiemelő szófordulatait („nemesi családból való”, „előkelő származású”), fokozatosan olyan megnevezések cserélik le, mint, amelyek a „kultúra birtoklására” utalnak a kultúrált egyénre utalva (a „person of culture/cultivation” az angol nyelvben; „hommes/gens des lettres” a franciában; „gebildete Staende” a németben).³ A „kultúra” ettől kezdve ezt a jelenlegi társadalmi helyzetet is jelenti. Biztosítja, hogy az állampolgárok olyan szabályozott, továbbá rendezett (az angol „civil” és „policed” értelmében) nemzetben éljenek, mely előrehaladott az anyagi jólét biztosításának vonatkozásában, csiszolt, valamint kifinomult erkölcsökkel rendelkezik. Továbbá gazdag szellemi teljesítményekben: olyan kifinomult társadalmi létezőmódot jelent, mely egész népeknek, esetleg nemzeteknek tulajdonítható történelmük valamely korszakában.

Története során a kultúra fogalmát különböző definíciókban használták, amelyek mindegyike az egyetemes pozitív érték vagy értékek fogalmához kapcsolódik. Ez még azokban ez esetekben is így volt, amikor kimondták, hogy csak bizonyos egyénekre, csoportokra vagy társadalmakra vonatkozik. Amikor ez megtörtént a kultúra kifejezés a művelés és a viselkedésválasztás vagy szelekció sajátos és különálló formáját. A kultúrát ezzel a meghatározással is az emberi tökéletességet és felsőbbrendűséget képviselő vagy megközelíthető állapotnak tekintették, mindenkinek el kellett akarnia ezt érni. azonban kevesen jutottak el idáig.

Az eltérő vélemények ellenére a 18. századi és a 19.századi gondolkodók mindegyike azon a véleményen volt, hogy a kultúra ez emberi léttől elkülönülő értelemhez és értékhez kapcsolódik vagy legalábbis az utóbbinak szükségszerű kapcsolata van vele. Tehát következésképpen azt is előfeltételezték, hogy a kultúra jelenségei nem érthetők meg róluk hozott értékítélet nélkül.⁴

I.1. Kulturális intézmények formálódása, a művészeti alkotások összegyűjtése.

C. B. Macpherson klasszikus leírás a nyugati individualista filozófiáról a 17-ik századig vezeti vissza az ideálsínt: az egyént a felhalmozott vagyon, az áruk világának középpontjában. Ugyanez az ideál alkalmas azokra , akik sajátmaguk formálják, és rendezik át az összetett 'Én'-jüket. Richard Handler példának okáért egy⁵ quebec-i kulturális javak , és felhalmozott értékek létrehozását vizsgálja, valamint ennek során utal Macphersonra, hogy megoldja azt a felvetést "egy kultúra birtoklása" mögött rejtőző előfeltevéseket, megpróbál egy valószínűbb, eredetibb és közös tulajdont

² Thomas Hobbes: *Leviatán*

³ Márkus György : *Kultúra és modernitás*. (10. oldal)

⁴ Márkus György : *Kultúra és modernitás*. (40-41. oldal)

⁵ James Clifford: *Kiállított kultúrák*

ábrázolnin, mint az egyén által birtokolt kultúra. Véleménye szerint ez a kulturális és esetleg személyes önazonosság biztosítja a gyűjtést a vagyontárgyak meghatározott értékű, sajátos jelentésű tárolását. Az ilyen típusú rendszerek álatában erősek és a szabályoknak előírtan működnek az idő előrehaladtával módosulhatnak. Kikerülhetetlenek.⁶

Handler elemzése egy történelmi műemléki bizottság példáját használja fel a retrospektív rendszer bemutatására, ez a bizottság a kulturális öröksét tíz típusát különbözteti meg, ahol megválasztották kulturális örökség tíz fajtáját a Borges Kínai enciklopédiájába kívánczó elrendezésben:

1. emlékművek;	6. emléktáblák és feliratok;
2. templomok és kápolnák;	7. vallási emlékhelyek;
3. erődök a francia uralom korából;	8. régi házak és kúriák;
4. szélmalmok;	9. régi bútorok;
5. út menti keresztek;	10. eltűnt javak.

Handler úgy vélekedett, hogy az identitás egy autentikus területének keresése és megőrzése egyáltalán nem lehet természetes vagy ártatlan. Ez vegyítődik a nacionalista politikával, szigorú szabályokkal, a múlt és jövő külön csoportra oszthatóságával. Ezzel elsajátítja az *Én*, hogyan válassza ki a megfelelő dolgokat, amelyek gyűjtésre alkalmasak, hiszen tudnia kell mi az ami szükséges és értékes.

Akármit is gyűjtsön egy gyerek a végkimenetel az lesz, hogy a környezete arra fogja ösztönözni, hogy az adott darabokat helyezze ki a polcra vagy tegye egy különleges helyre legyen az dinoszaurusz-modell vagy baba. Amit eddig csak magának gyűjtött az ezentúl mindenki számára megtekinthető lesz. Ha a gyűjtőszenvedély tárgyát egyiptomi szobrocskák képezik, a gyűjtőtőnek azonosítani kell őket fontos, hogy ismerje a dinasztiajukat (nem elég, hogy egyszerűen erőt vagy titokzatosságot sugároznak), hogy "megállapításokat" tudjon róluk mondani, hogy meg tudja különböztetni az eredetit a másodpéldánytól. A kitűnő gyűjtő (szemben a megszállottal, a kuporgatóval) jó ízlésű és jól átgondolt. A gyűjtögetésnek nevelői feladatai is vannak melyek fokozatosan bontakoznak ki. A gyűjtemény maga – összerendezett és kifinomult struktúrája - értékes, míg némely tárgyra vonatkozó minden személyes és túlbuzgó figyelmet túlzott megszólaltságnak (fetisizmusnak) tekintenek. A tárgyakhoz való megfelelő hozzáállás (szabályoknak alávetett birtoklás) ténylegesen hozzátesz egy "vad" vagy deviáns megközelítést (bálványozást vagy erotikus fixációt).

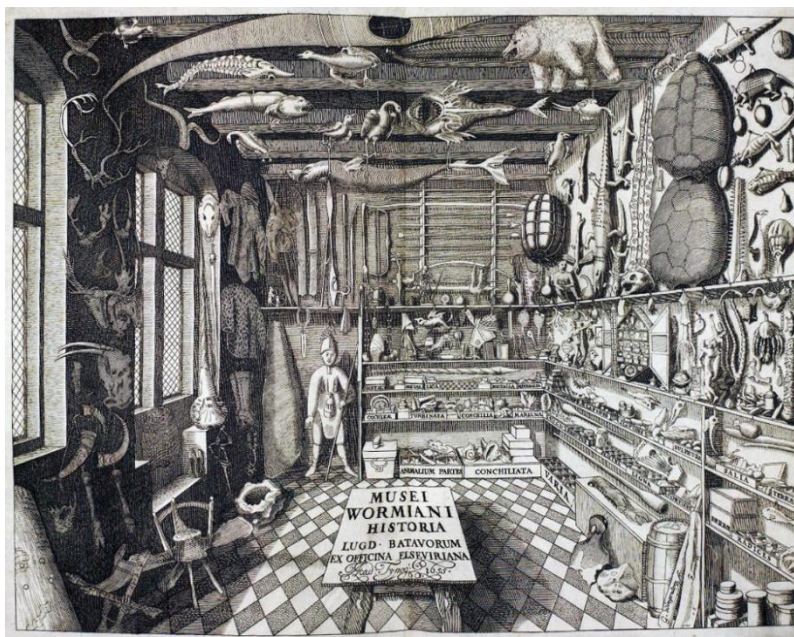
Fontos megemlíteni, hogy a művészet- kultúra rendszernek folyamatos változásai vannak. Emiatt még nincs teljesen kialakulva, folyamatosan változik. Amit gyűjtünk és gyűjteni

⁶ James Clifford : *Kiállított kultúrák*

lehet, az, hogy ezek a tárgyak milyen értékkel rendelkeznek rendszerint módosulnak és fognak is. Észre fogjuk venni azt, hogy a mai “törzsi művészet” mind a művészet és a kultúra konvencionális körforgásában, mind a hagyományos a rendszer által nem értékelt szellemi kontextusban nem létezik. Akármilyen a megjelenése ezeknek a tematikáknak, a szisztéma nem igazán rugaszkodik el a már meglévő koncepcióktól az egzotikus tárgyakkal szemben: etnográfiai vagy éppen esztétikai kontextusba helyezi őket. A modern néprajzi múzeum és a képzőművészeti esetleg magánművészeti gyűjtemények eltérő viszont egymást kiegészítő felosztást hoztak létre. Az előbbiben “figurákat”, más azonos funkciójú eszközökkel együtt vagy megegyező funkciójú eszközök mellett állítanak ki, beleértve az olyan eszközöket mint a kanalak, kulcsok vagy dárdák. Egy maszk vagy szobor formálisan teljesen különböző tárgyak mellé helyezhető és egy rituális vagy intézményi komplexum részeként feleltetik meg, Az egyes szobrárszok neve titkos vagy rejtve maradhat.

A művészeti múzeumokban a szobrászatot, olyan személyek munkájaként helyezik el, mint Rodin, Giacometti, vagy Barbara Hepworth munkáját. A napjainkban lévő kultúra mindennapi használatában szinte jelentéktelennek számít. Egy etnográfiai múzeumban egy tárgy mindenképpen megragadó lehet, de a művészeti múzeumban inkább „szép” vagy „eredeti” ami eszünkbe juthat róla.⁷

Elizabeth Williams felkutatott egy igazán érdekes témát. Párizsban a 19. században nem tekintették a prekolombiánus tárgyakat esztétikusnak. A naturalizmuson alapuló esztétikai meglátás groteszknek, sőt vulgárisnak tartotta az amerikai művészetet. A kolumbusz előtti darabokat nagyrészt az antikvitásokhoz csatolták hozzá. Williams bemutatja azt, hogy azok a tárgyak amelyeket sehová

1. ábra Ole Wurm Dán orvos Wunderkammerja 1599

sem tudtak besorolni, hogy mozogtak a Louvre, a Bibliothèque versza a nationale de France, a Musée Guimet és (1878) után a Trocadero között, végül úgy tűnt, hogy megtalálták otthonukat egy olyan intézményben, amely szakszerű vizuális elemként tekintett rájuk. Sok nem nyugati

⁷ James Clifford: *Kiállított kultúrák*

művészet nagy részének esztétikuma egy jelenlegi felfedezés. A múlt század előtt sok ilyen tárgyat akkumuláltak , illetve, megbecsültek de különböző okokból. Az újkorban a különlegességükkel próbáltak magas összeget eléni. A wudkerkammer volt az a hely, ahol sokféle különleges és érdekfeszítő tárgy bekerült, ezek az egész társadalmat reprezentálták.

Az „univerzum összefoglalása” szavak írták le leginkább ezt a gyűjteményt (Pomian). A 18.században a teljesebb sorozatok kerültek reflektorfénybe, illetve ezeknek a kategorizálása. A gyűjtés fokozatosan a szakavatott természetbúvárok hobbija lett, illetve a tárgyakat azért értékelték, mert a szisztéma csoportjainak halmazát képviselték: táplálkozás, ruházat, építőanyagok, mezőgazdaság, fegyverek (háborúhoz, vadászathoz) stb.

A tárgy elsősorban többé nem egy bizarr „furcsa dolog” volt, információforrás lett belőle, amelyet fokozatosan beépítettek a nyugati ember világába. Az egzotikus tárgyak értéke abban rejlik, hogy képesek tanúskoni az emberi múlt egy régebbi fejezetének egyik konkrét valóságáról , egy olyan fejezetről, ami tovább fokozza Európa diadalmas jelenét.

A 19. század közepén a kolumbus előtti tárgyak bizarrnak számítottak, vagy retrónak. 1920-tól kezdődően ezek az alkotások a kulturális örökség részévé és az esztétikai kiválóság példái lettek. Azóta folyamatos, szabályozott átjárás figyelhető meg e két hivatalosan elismert terület között. A művészet, a tudomány , az esztétika, illetve az antropológia⁸ területei között határok nem minősülnek végérvényesen lefektetettnek. Az antropológia és a művészeti intézmények között megtalálhatóak utak a kétoldalú kapcsolatra. A New York-ban megtalálható Természettörténeti Múzeumban az ázsiai népek csarnoka bemutató "butik"-stílusát mutatja be, amely esetében olyan tárgyakról beszélünk, amelyek sosem illeszkednének természetes módon a helyükre- mint ahogy a művészet sem mindig otthonos a polgári nappalik falain vagy egy étterem asztalán. Egy alkalommal a Modern Művészetek Múzeuma kibővítette állandó tárlatát olyan eszközökkel, amelyeket műtárgyként állított ki: bútorkkal, asztalokkal, háztartási gépekkel és egyéb használati eszközökkel. A kiállítás részeként- hasonlóan egy északi partvidékről származó harci kenu mennyezetre függesztéséhez- egy élénkzöld, sokak által csodált helikopter is a plafonra rögzítettek.⁹

Az, hogy mit sorolunk a szép, a kulturális és az autentikus csoportjaiba sok változáson mentek keresztül, mindemellett ezek folyamatosan formálódni fognak. Pontosan emiatt fontos ezeknél a kollekcióknál ellenállni az önteltségre való¹⁰ hajlamnak, mindemellett annak az

⁸ **antropológia**- az ember származásával, alaktani sajátosságaival és azok földrajzi variálódásával foglalkozó tudomány. Mo.-on a biológiai tudományok közé tartozik. szakterületei: alkalmazott antropológia,→ gazdasági antropológia,→kulturális antropológia,→szociálanropológia (Arcanum szótár meghatározása)

⁹ James Clifford (2001): *Kiállított kultúrák*

¹⁰ James Clifford: *Kiállított kultúrák*

indíttatásnak, hogy leplezzük a saját történelmi, gazdasági és politikai értelemben vett termelési folyamataikat.

A Shaftesbury csiszoltságról alkotott eszményee az elegáns környezetet, a világ iránt nyitott, kifinomult úriemberekt ,valamint a modorról és erkölcsről folytatott társas beszélgetéseket helyezte előtérbe és tette divatossá. Ezzel azt érte el, hogy meg kellett újítani a térképeket a kulturális térben, minden változott többek között a kitüntetett helyek és azoknak az üzemeltetési szabályait is újra kellett gondolni. Emiatt koherencia van a Spectator 10-es számában megjelent jegyzet és eközött az indíttatás között. A folyóirat írói azt tekintették legfőbb dolguknak, hogy a filozófia ne csak a dolgozószobákban és könyvtárakban legyen megtalálható, be akarták vinni a szórakozóhelyekre illetve a kávézóba is. Illetve fontos megemlíteni, hogy sok eltérés is van: Lord Shaftesbury emberei a gazdag rétegbe tartoznak, akik leginkább drága helyeken töltik az idejüket, az írás és az olvasás náluk ízléses és szofisztikált. Vele párhuzamban Addison és Steele a városlakók széles csoportjaihoz szól, a mindennapok színtereit próbálja meg kultúrálisan átfogalmazni s mindezt a városlakók számára is érthető és egyszerű nyelvezettel (Klein 1994, 34–37) John Brewer kiemelte azt, hogy mind a Lord Shaftesbury-féle finomított és kifinomult filozófia, mind a londoni új irodalmi folyóiratok között lévő kulturális és politikai helyváltoztatás egy könnyedén észlelhető kulturális vákuum kitöltése miatt alakult ki. A királyi udvar már nem töltötte be a kulturális szférában lévő uralkodó szerepét Angliában: a Hannoveri-ház körüli kultusz kialakításához semelyik politikai együttesnek sem fűződött érdeke.¹¹

A királyi fejedelmiudvarok a színház és a zene területein még mindig fontos szerepet töltöttek be,azonban mégis ki lehet jelteni, hogy ezek a művészetek már nem csak a műveltebb rétegnek voltak hozzáférhetőek a 18.századtól kezdődően. A mindennapi életben: szórakozóhelyek, kávézók,éttermek vagyis az úrihölgyek, akiket ezekben a létesítményekben nem igazán lehetett megtalálni- szalonok, olvasókörok, provinciális művészi akadémiák, illetve irodalmi és filozófiai társulatok, publikus koncertek és színházak előadótermei stb. Ez a kultúra az önállólag elért fejlettségét magasztosítja, emiatt ezt általában összehasonlították a korábbi réteg műveletlenségével. Ebből arra a megállapításra jutunk, hogy a kultúra, mint sajátosság leginkább a városi térben fejlődik. – aminek fontos eleme a népi kultúra .¹²

¹¹ **Sensus Communis**- a közönséges emberi értelem

¹² Szécsényi Endre : *Az ízlés mint Sensus Communis*

II. Kulturális és művészeti intézményeket kezelő szervek és személyek Kárpátalján

Megyénkben a kulturális intézmények a Kárpátaljai Megyei Államigazgatási hivatal kulturális osztályához tartoznak. Az osztály felügyelete alá 3 fő közösségi intézménycsoport tartozik: oktatási intézmények (zeneiskolák), kulturális-művészeti intézmények (kulturális múzeumok, kultúrházak, könyvtárak), és színházak és koncerthelyiségek tartoznak egész megye szerte.

A kulturális osztály szerkezete és feladatai: A kulturális osztály feladatai összetett elemekből állnak. Elsősorban az állami politika támogatása és kivitelezése a kultúra, az állami nyelvpolitika és az országok között lévő kapcsolatok területén.; illetve az osztály elősegíti a kulturális hagyatékok tárgyainak protekcióját. A szervezet kiemelt szerepet fordít az ukrán nép megerősítésére, de nem engedi háttérbe szorítani az emberek vallás és véleményszabadságát, ebből arra lehet következtetni, hogy az etnikai kisebbség jogait is mindenképpen előtérbe helyezi. A kulturális és emellett a művészeti dinamika fejlődésére is fejlesztéseket végeznek, pontosan emiatt a lakosság számára is hozzáférhetővé teszik a kulturális helyszíneket. Az ukrán etnikum örökségének , továbbá tradícióinak az előrehaladására és megőrzésére az osztály kiemelt figyelmet szentel. mindemellett a kisebbségi társadalom etnikai, kulturális, továbbá nyelvi önazonosságának felfrissítésének, mindemellett a progressziójának előremozdítását is támogatja. Nagyon sok külföldön élő lakosa van az országnak, pontosan emiatt az osztály fontos feladatai közé tartozik a külhonban tartózkodók kulturális igényeinek a kielégítése, ezzel támogatja a kapcsolatot a szülőföldjükkel, mivel úgy vélik ennek tradicionális és hagyomány erősítő szerepe van.

A hivatásos művészek, mindemellett a kultúrával foglalkozó cégek, intézmények, szervezetek dolgozóinak, továbbá a kulturális termékek fogyasztóinak társadalmi védelmének előnyben részesítése, minőségi ellenőrzésének megteremtése is az osztály feladataihoz tartozik. A társadalom országos kulturális konszolidációjához is hozzátesz a koherens kulturális, továbbá információs tér kialakítása, valamint a minőségi, ezen kívül sokszínű kulturális termékek védelme, ezen kívül népszerűsítése mellett. Végül pedig a kulturális örökség tárgyainak védelmére, továbbá célszerű alkalmazására is nagyméretű gondot fordít.¹³

telefon: 617643.

¹³ A Ternopil megyei Regionális Katonai Kulturális és Turizmus Adminisztráció hivatalos honlapja,(1-14 bekezdés)

Fontosnak tartom megemlíteni az Ukrán Kulturális Alapítványt, mivel fontos részét képezi ukránban a kultúra népszerűsítésének elősegítésében, ezáltal pedig kulcsfontosságú helyet foglal el az állam művészeti struktúrájában.

Az Ukrán Kulturális Alapítvány¹⁴ 2017-ben, Ukrajna irányuló törvénye alapján létrehozott állami intézmény, amelynek központi szerepe van a nemzeti kultúra, valamint művészet fejlődésének elősegítésében Ukrajnában. Olyan lehetőségeket teremt meg az alap, amelyek a társadalom világszemléletét terelik pozitív irányba. Az személyiség, illetve a közösségi jólét megőrzése, a lakosok könnyű hozzáférhetősége a kulturális vagyunkhoz, a kulturális sokszínűség segítése, ezen kívül az ukrán kultúra beépítése globálisan a kulturális térbe, ezek mind az alap feladatai. Ezeket a terveket és fejlesztéseket az Ukrán Kulturális Alap pályázati alapon támogatja. Az alap nagyban elősegíti a kultúra fejlődését és fejlesztését egyaránt az országban, támogatást biztosít és új stratégiákat alkalmaz valamint pénzügyi támogatást is nyújt. Hozzájárul a hagyományok, valamint a formálódó szellemiség természetes egyensúlyának a létrehozásához. Nagyon sokféle hatásköre van, viszont az még kiemelkedő, amit az értékek megőrzéséért tesz, ebben a nagyon gyorsan fejlődő globális rendszerben.

Engem leginkább a kulturális-művészeti intézmények érdekeltek, és abból is a legnagyobbak, mivel nagyobb potenciál van bennük, abból a szempontból nézve, hogy ezeket a létesítményeket már szélesebb körben ismerik, mint a kisebbeket, ezenfelül pedig nagyobb művészeti felhozattal rendelkeznek.¹⁵

<i>Kulturális-Művészeti Intézmények listája</i>				
Nº	Intézmény neve:	Irányítószám, cím:	Intézményvezetők:	Telefon ,e-mail:
1.	Kárpátaljai Gyermek- és Ifjúsági Regionális Könyvtár	Ungvár, 8800 Voloshina ut.10.	Csika Valentina	gmail@zodub.uz.ua , tel.: 3-35-15, 3-61-00
2.	Fegyir Potusnyák Kárpátaljai Megyei Tudományos Univerzális Könyvtár	Ungvár 88000, Káptalan utca 10	Kanjuka Elena	libr@ounb.uz.ua , tel.: 2-39-82, 2-39-98

¹⁴ Az Ukrán Kulturális Alapítvány hivatalos honlapja,(1-2 bekezdés)

¹⁵ A Kulturális Osztály hivatalos honlapja

3.	Lehoczky Tivadar Kárpátaljai Megyei Honismereti Múzeum	88000, Ungvár, Kápitulyna út 33.	Seba Vaszil	zamokung@gmail.com , tel.:3-44-42, 3-62-35
4.	Kárpátaljai Néprajzi Múzeum	Ungvár, 88000, Kapitulna utca 33 a.	Kocan Vaszil	muzscansens@rambler.ru , tel.: 3-72-27
5.	Kárpátaljai Regionális Művelődési és Módszertani Központ	88000, Ungvár, A. Volosina, 18	Drohalcsuk Hanna	oomckuzh@gmail.com , tel.: 61-60-33
6.	Boksay József Kárpátaljai Területi Szépművészeti Múzeum	Ungvár, 8800 Zsupanatszka tér 3.	Erfán Ferenc	muzeumart@gmail.com , tel.: 61-44-38, 63-02-12
A Kárpátaljai régió állami múzeumainak listája¹⁶				
1.	Az ukrán népművész, Andrij Kockij Emlékepülete-Múzeuma a Boksay József Kárpátaljai Területi Szépművészeti Múzeum egyik kirendeltsége.	88000,Ungvár Vinnicsna utca, 20	Mjasziscseva Olena	(03122) 3-06-91
2.	Az ukrán Fedor Manayla Népművész Emlékepülete- Múzeuma a Boksay József Kárpátaljai Területi Szépművészeti Múzeum egyik kirendeltsége.	88000, Ungvár Drugetiv uca, 74	Manajlo Viktória	(03122) 3-26-04
3.	Munkácsi Történelmi Múzeum	89600, Munkács „Palanok” vára utca , 33a	Belekanics Mihály	(03131) 4-15-79; 4-40-90 zamokpalanok@ukr.net
4.	Nagyszőlősi járási Történelmi Múzeum	90300, Szőlős, Tarasz Sevcsenko utca 6.	Taraczközi Ludmilla	(03143) 2-11-72 svitvk@i.ua

¹⁶ A Kulturális Osztály hivatalos honlapja

5.	Beregszászi Helytörténeti Múzeum	90200, Beregszász, Bethlen Gábor utca 1.	Sepa Iván	(03141) 2-32-19 beregmuzeu m.uz.ua
6.	Huszt Helytörténeti Múzeum	90400, Huszt 900-Huszt évfordulója utca	Prokopiv Borisz	(03142) 4-23-20
7.	Szolyva járási Történelmi Múzeum	89300, Szojva Főutca, 33.	Canyko Mária	(03133) 2-27-67

Kerületi és városi klub jellegű kulturális intézmények listája¹⁷			
№	Intézmény neve:	Intézményvezetők:	Cím , elérhetőségek:
1	Ungvár Városi Művelődési Ház	Igazgató – Halina Inna	Ungvár , Rákóczi utca, 2, 88008 e-mail: uzhmcdbk@gmail.com telefon.: (03122) 3-21-80
2	Munkács Városi Művelődési Ház	Igazgató – Bilicsko Jánoszláv	Munkács , Nedecei utca, 32, 89600 e-mail: mbkcultura@gmail.com telefon.: (03131) 2-20-33
3	Beregszászi Városi Kulturális Központ	Igazgató – Csulej Vládizsláv	Beregszász, Kossuth utca,9, 90202 e-mail: beregovo_kulytura@ukr.net
4	Csapi Városi Kulturális Központ	Igazgató – Szentipál Vera	Csap , Főutca , 37, 89502 e-mail: culture_chop@ukr.net telefon.: (0312) 71-11-70
5	A Beregszászi RDA Kulturális és Turisztikai Osztályának módszertani központja	Vezető – Bohdan Tannyána	Beregszász , Munkácsi utca, 6, 90202 e-mail: beregraycultura@ukr.net telefon: (03141) 2-21-50
6	Nagybereznai Kerületi Kultúrház	Igazgató – Rudejcsuk Okszana	Sevczenko utca, 12, 89000 e-mail: kultura79@ukr.net

¹⁷ A Kulturális Osztály hivatalos honlapja

			telefon.: (03135) 2-36-30
7	A Szőlősi RDA Művelődési Osztályának kerületi módszertani központja	Vezető – Paládi Zita	Szőlős, Béke utca 3, 90300 e-mail: SvitVK@i.ua telefon.: (03143) 2-17-58
8	Volóci Kerületi Kultúrház	Igazgató – Bilszka Mária	Volóc Gyár utca 2, 89100 e-mail: rbkvolovets@gmail.com telefon: (03136) 2-43-73
9	Ilosvai Kerületi Kulturális Központ ¹⁸	Igazgató – Durda Alekszander	Ilosva, Nemzet utca, 1, 90100 e-mail: kultureir@ukr.net telefon.: (03144) 2-26-57
10	Ökörmező kerületi kultúrház	Igazgató – Bojcsuk Tarasz	Ökörmező, 75, 90000, Sevczenko utca e-mail: mkultura@ukr.net тел.: (03146) 2-28-07
11	Munkácsi Kerületi Kulturális Központ	Igazgató – Horvát Hanna	Munkács, Iván Buguna utca, 14, 89600 e-mail: mega.rbk@ukr.net telefon.: (03131) 2-31-73
12	Perecseny Kerületi Művelődési Ház	Igazgató – Krečko Tatjana	Perecseny, Október utca 18, 89200 e-mail: perechin.rbk@ukr.net telefon : (03145) 2-18-61
13	Rahói Kerületi Kulturális Központ	Igazgató – Miszincsuk Iván	Rahó, Főutca, 72, 90600 telefon.: (03132) 2-28-77
14	Szolyvai Kerületi Kultúrház	Igazgató – Ploszina Vaszil	Szolyva, Főutca, 72, 89300 e-mail: svalrbk@gmail.com telefon.: (03133) 2-25-72
15	Técsői kerületi kultúrház, A Técsői RDA regionális	Igazgató – Baranovszkij Vaszil	Técső, Függetlenség utca, 100, 90500 e-mail: metodkul@gmail.com ,

¹⁸ A Kulturális Osztály hivatalos honlapja

	kulturális osztályának módszertani központja	Vezető– Szaszin Natália	telefon: (03134) 3-26-87
16	Ungvári Kerületi Művelődési Ház, Az Ungvári RDA Kulturális Osztályának népi kreativitás és kulturális és oktatási munka szervezési és módszertani központja	Igazgató – Dubenko Oleszja Vezető – Ilcsenko Okszana	Ungvár Mináj utca, 41, 88015 e-mail: kulturaurda@ukr.net telefon.: (03122) 2-46-10
17	Huszt kerületi kulturális központ ¹⁹	Igazgató – Kurtjak Zoltán	Huszt, Kárpáti Szics utca 21, 90400 e-mail: khustrbk@ukr.net telefon.: (03142) 4-35-17.

¹⁹ A Kulturális Osztály hivatalos honlapja

III. Kárpátaljai Kulturális intézmények bemutatása

Viszonyítási alapként szeretnék bemutatni egy skanzen típusú falumúzeumot, ahol célirányos, tematikus múzeumpedagógiai tevékenységgel találkozunk. A Szentendrei néprajzi múzeum rövid története és programjai:

A teljes nevén Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum 1967-ben jött létre. Jelenleg Magyarországon nagy népszerűségnek örvend a múzeum. A nyugati oldalon található, pontosabban Szentendrén, a Lajos-forrástól nem messze, illetve a Dömör-kapu is a közelében van, a területe 46 hektáron terül el.

1958-ban jött az az ötlet, hogy egy szabadtéri múzeumot szeretnének alapítani Szentendrén. Először úgy szerették volna, hogy a Néprajzi múzeumhoz tartozzon, viszont végül független múzeum lett. 1968-ban nagy számban jöttek létre nagyméretű épületek, emellett a múzeum nagyon sok renováción ment keresztül. Különálló műszaki és történelmi, emellett néprajzi kiállításokkal várja az oda látogatókat.

Az intézmény 1974-ben tett szert egy nagyobb támogatásra, ennek eredményeképpen május 31-én megnyitott az első, viszont nem teljesen elkészült téjegység, amely a Felső-Tisza vidékét mutatta be. 1981-évében nyerte el a kutatóhelyi státuszát, mindemellett 4000 műtárgyból álló készletét.²⁰

A múzeum nagyon sokféle kiállítás meglátogatását teszi lehetővé a vendégek számára, melyeken igazán megéri részt venni a fiatal és az idősebb korosztálynak egyaránt, mivel nagyon sok új tapasztalattal térhetnek haza. Többféle alternatíva közül lehet választani elsősorban vannak a tárlatok és kiállítások. Nagyon népszerű a Vagonlakók – Trianon árvái című időszak kiállítás, amely elnyerte a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület megmérettetésén az Év Kiállítása díjat.

2.ábra baba-mama program

²⁰ A szentendrei skanzen rövid története és kiállításai, (1-4 bekezdés).

A jobbágyság megszűnése egy több évszázadon át tartó nagy küzdelem volt, amely legvégső és legmegrendítőbb fejezete a második világháború végére vezethető vissza. A múzeum rendhagyó kiállítása ezt vette alapjául a búcsú a parasztságtól c.tárlat ezt próbálja meg prezentálni. A történelem sodrában nevet viselő tárlat pedig lehetőséget ad, hogy megismerjük, hogy kerültek a bukovinai székelyek Andrásfalváról a völgyégi hidasra, illetve , hogy mi történt a faluban élő svábokkal. A csak egy kis munka c.tárlatból megtudhatjuk a Szovjetunióba elhurcoltak tragikus cselekményét. A kocsik és szekerek megnevezésű expon technikátörténeti elemekkel ismerkedhetünk meg, mindemellett azt is bemutatja a kiállítás, hogy hogyan állt hozzá a parasztság a saját testéhez.

A kisebb és nagyobb gyerekeknek is sokféle programlehetőséget nyújt a múzeum.

Az 1-3 éves gyerekek és szüleik számára közös program lehetőséget kínál a múzeum, ahol sok élénnyel gazdagodhatnak, dalocskákat énekelhetnek mindezt akát a testvéreikkel is.

A játékoságra építve az óvodásokkal megismertetik a magyar paraszti kultúrát ,annak egyes részeit és annak hagyományait is , amely tudás mindenképpen fejleszti a gyerekek tudását szülőföldjükkel kapcsolatban.

Az életkori felosztásokat a múzeum nagyon komolyan veszi és erre építi a csoportok foglalkoztatását, emellett élményszerűen adja át számukra az új ismereteket.

Ebben a közös tevékenységben a gyerekek határokat nem ismerő képzeletét, a múzeum természeti adottságait is alapjául veszik a tevékenységeknek, emellett a gyerekeknek sokrétű programokat kínálnak.

Az 1-4 osztályos korúaknak a múzeumpedagógiai programok háttérében álló expok, illetve a múzeumot körülvevő környezet tökéletes és érdekfeszítő helyszínt kínál.

3. ábra Mindennapi kenyérünk program

4. ábra Játékvilág foglalkozás

A gyerekek szinte észrevétlenül sajátítják el a néphagyományokat a történelmet és életmódot.²¹

A csoportos foglalkozások alatt a gyerekek magasszintű kíváncsiságát, hatalmas mozgásigényét is figyelembe veszik, emellett pedig az alkotási vágyaikat is ki tudják élni.

Az 5-8. Osztályosoknak²² olyan foglalkozásokat kínálnak, ahol az iskolában elsajátított ismereteket beillesztik az anyagba, illetve biztosítják, hogy a diákok a múzeumpedagógia segítségével vagy a tananyagtól elrugaszkodva egy közös tevékenység során éljék át az alkotás, a csapatmunka vagy az egyéni alkotás örömét

A 9-12. Osztályosoknak szóló foglalkozásaik alkalmával a tradicionális, népi tudás²³, mindemellett az életmód is bemutatásra kerül, ezt próbálják az iskolában elsajátított

5. ábra 9-12. osztályosok foglalkozása

ismeretekhez kapcsolni, a történelmi és társadalmi témákat beleépítve a foglalkozásokba. Figyelmet fordítanak a diákok életkorára is, és arra, hogy mi az ami felkelti ez érdeklődésüket. Mivel az érettségi előtt állnak, ebben is segítenek ezek a programok és a tabu kérdéseket vagy témákat is igyekeznek beinvestálni a foglalkozásokba.

Nagyon megnyerő, hogy a múzeum az SNI-s gyerekeknek a mozgáskorlátozottaknak, hallás és látássérülteknek is kínál programlehetőségeket, ezek pedig az érzékszerveik játékos használatára lettek felépítve, mindezt úgy, hogy észrevétlenül sajátítsák el az ismereteket, amelyek leginkább a népi hagyományokat ismertetik meg a gyerekekkel

6. ábra megértési nehézséggel élő gyerekek játékos foglalkozáson

²¹ Szentendrei Skanzen hivatalos honlapja- 1-4.osztályosoknak, (1-3 bekezdés)

²² Szentendrei Skanzen hivatalos honlapja- 5-8.osztályosoknak, (1 bekezdés)

²³Szentendrei Skanzen hivatalos honlapja- 9-11.osztályosoknak, (1-2 bekezdés)

Az Ungvári vár Kárpátalja egyik legkiemelkedőbb és legszebb épülete, amely nagyon érdekes és festői műtúra tekint vissza, az épület egy vulkáni domb tetején helyezkedik el, egy igazán figyelemfelkeltő helyen.

A vár, és Ungvár is az első világháború befejezéséig, viszonylag sok ideig az Ung, Ungvár nevet viselte. Az utolsó két részből áll: „Ung” – török eredetű szó, „víz”, „folyó”, ezen kívül „var” – magyarul „erődítmény, vár, erőd”. Így az Ungvár név „Ung vár”, esetleg „Folyó vár”-ként olvasható. A mai Ungvár név relatíve fiatal. A XIX. században jelent meg, de hivatalossá csupán az első világháború után vált.²⁴

Ungvár vára a vulkáni eredetű sziklára épült. Északról meredek lejtői, valamint magas falak védik, a másik három oldaláról pedig mély, száraz vizesárok található. A kastély formáját tekintve szabálytalan, kissé feszített, négyszögletes, minden sarkában egy-egy ólasz jellegű bástya. A késő reneszánsz korszakának jellegzetes épülete. A várudvar legmagasabb pontján háromszintes palota, négy bástyával, belső udvarral, továbbá kúttal (több mint 40 m mély) található.²⁵

Az archeológusok kutatásai alapján a Várhegy lejtői több ezer évig ember lakta területek voltak. 10. század elején egy új lakott terület jött létre, amely idővel Ung vármegye központja lett. 1241 tavaszán a mongol és a tatár területfoglalás idejében Ungvár erődje úgy tűnt, hogy teljesen megszűnt. viszont pár év leforgása alatt a pontosabban 1248-ban már vannak feljegyzések az „új” ungvárról. 1317-ben az utolsó terület is bekerült a feljegyzésekbe. 1526-ban Magyarország szétesett és Ungvár vára bekerült abba a térségbe, ahol a Habsburgok és az Erdélyi fejedelemség stratégiai érdeklődései megegyezőek voltak. Pontosán ez volt az oka annak, hogy a vár nagyon sok összecsapást átélt, ostromolták és mondhatni egy nagy viharba került bele a helyszín (1558, 1564, 1644, 1679 stb.).

Drugeth György volt a Drugeth család utolsó leszármazottja, őt Tekely Imre a kurucok vezére végezte ki 1684-ben. Ezt követően a vár tulajdonost szerzett, aki nem más lett, mint Gróf Bercsényi Miklós, aki mellesleg Csáki Krisztina hitvese volt 1692- évtől számítva. Ezen események sorozata az Ungvári vár történetének egyik nagy változását hozta meg, a vár lett észak-magyarország kulturális és társadalompolitikai központja. Bercsényi Miklós egy óriásos könyvtárat és tekintélyes archívumot ezen kívül még egy festőgyűjteményt is létrehozott. Az 1703-1711-es szabadságharc során a Munkácsi várat és Ungvár várát is bevették a lázadók, II. Rákóczi Ferenc vezetésével, Bercsényi Miklós pedig II. Rákóczi Ferenc

²⁴ Az Ungvári vár hivatalos honlapja- Az ungvári vár története (1-5 bekezdés)

első segítője. II. Rákóczi Ferenc több alkalom során is ellátogatott az ungári várba, például az 1707-évből hiszen ekkor több hónapon át magyarországi követeket fogadott a várban. 1711-ben ismét új gazdára talált a vár, hiszen a császári hadsereg elfoglalta, illetve a katonai hegyőrség is itt élt. 1728-ban a tűzvész szinte az egész várat érintette majdhogynem nem maradt belőle semmi. 1735-1740-es években Gyulai Ferenc nevében volt az épület, miután elhunytt kincstárrá alakították át. 1775-től a kastély a munkácsi görögkatolikus püspökséghez tartozott, Mária Terézia így hagyta jóvá. Ezután Teológiai szeminárium helyéül szolgált, egészen 1947-ig, emiatt renoválták is. A kastélyban az 1947-es évtől kezdve van jelen a Kárpátaljai Helytörténeti Múzeum, ami az épületet a Munkácsi Görögkatolikus Püspökség névére nevezte ki, ahol papnevelde van.

A kastély az évszázadok alatt sokszor volt felújítva. Drugeth István volt az aki először végzett felújításokat a megbízható forrásokat figyelembe véve ezek a 13-18 századtól kezdődtek. 1598-ban fejeződtek be a munkálatok a kastélyban, erről bizonyosságot kapunk a kastély főbejáratára vésett dátum alapján is, illetve a Drugeth család címerét is figyelembe véve. Az 1600-as években a várat lényegesen megerősítették. 1653-1658-as években épültek a vár impozáns falai illetve a bástyái is, egyet kivéve az kicsivel később, de 1692-ben az is elkészült, melyet a főépítményen helyeztek el. 1692-ben, Bercsényi Miklós tulajdonában állt a kastély, ebben az időben felújításokra volt szükség. Éppen emiatt az új gazda nagyban hozzájárult a falak megerősítésére, mindmelllett a vár rendbehozataláért is. A legvégső újítások a kastélyban Stubics építész nevéhez fűződnek, és 1709-1710 között mentek végbe.²⁶

Ablakok, ajtók, lépcsők, cserépkályhák, satöbbi. Az épületet luxuskertek körül helyezték el, a Virágoskert- a francia parkokat juttatta az ember eszébe.

A kastélyt újjá kellett építeni, hiszen az 1728-as tűzvészben teljesen tönkrement. Gyulai Ferenc segítette a renoválást, anyagilag támogatta a felújítást, ami 10 év alatt ment végbe.

A munkácsi püspökséghez tartozása alatt is változtattak rajta a 18. század folyamán. A palota keleti tornyához, majd ettől távolabb az épületek alatt egy kétemeletes lakást építettek fel.

A kastély maradt a palota legkiemelkedőbb helyszíne egészen mostanáig. A papnevelde kápolnája falának festményeit Vidra Ferdinánd alkotta meg 1857-ben, illetve az építészek is segítettek benne.

²⁶ Az Ungvári vár hivatalos honlapja- Az ungvári vár története (5-10 bekezdés)

A kastély udvarán megtekinthető az 1800- as évek közepétől kezdve Héraklész a lernai hidrával mindemellett pedig a Pihenő Hermész is ezek mind a vasalapító alkotások elemei.

A vár közelében található meg az 1970-ben alapított Ungvári szabadtéri néprajzi múzeum és skanzen. Kárpátalja régióiban megvizsgálták, melyek azok az épületek, amelyeket javasolt lenne renoválni majd elszállítani Ungvárra és ott újra felépíteni őket megahagyva az eredeti kinézetüket. Azt ezt követő tíz év mind ezt hivatott előkészíteni.

Relevánsnak gondoltam így összehasonlítani ezt a hazámban található skanzent és a magyarországon lévő, mivel érdekfeszítő, hogy miben hasonlítanak vagy éppen különböznek egymástól. Ugyanis mindkettő egyazon funkciót lát el, de nem feltétlen egyforma módon ennél fogva én ezeket szeretném ismertetni:

A szabadtéri múzeum²⁷ a Várhegytől nézve délre található a kastély alatti parkban, amit sokan boszorkánygödörként is ismernek. Az érdekes nevet amiatt kapta, mivel úgy tartották itt kínozták a boszorkányokat régebben.

A szabadtéri skanzen tíz éven át épült, nagyon sok munka kellett hozzá, az 50- 60- as években kezdtek neki és az 1970- ben lettek készen. A múzeum nem állt le a fejlődésével egészen napjainkig vannak benne változtatások, van , hogy egy haranggal vagy más hasonló tárgyval bővítik a felhozatal.

Nem csak népi építészettel lehet találkozni a szabadtéri múzeumban. Fontosnak tartották összeszedni és bemutatni az adott régióban található gazdasági és háztartási berendezéseket is, ruhákat. mindenféle eszközt. Emellett a házakat is ez alapján szerelték fel belül is , hogy ezeknek a régióknak a tárgyait használták fel.

7.ábra fatemplom

²⁷ Tóth Tünde: az ungvári skanzen: (1-5 bekezdés)

A múzeum főépülete kettő kiállítóteremből áll, van benne konferencia terem és egy tároló helyiség is. Felbecsülték a falumúzeumot és arra jutottak, hogy 12 ezer kiállítási tárgy található meg benne.

Aki ellátogat a skanzenbe megtapasztalja, hogy milyen a Kárpátaljai élet, megfigyelheti a legjellemzőbb motívumokat amelyek szülőföldünk falvaira jellemző, visszatekintést kap a múltba, hiszen az az érzés veszi körbe, mintha vissza ment volna az időben.

8..ábra parasztház belülről

Láthatja, hogy milyenek voltak az utcák az épületek régebben. Találkozhat a munkácsi járási Beregrákosról származó a leginkább Bereg megye falvaiban megtalálható tornácos lakóház. és a mellé tartozó kamra vagy a viski magyar parasztház is. A kiállított lakóházakon kívül templomok, gazdasági épületek, továbbá egy iskola ugyancsak megtekinthető itt. A legérdekesebb kiállítási darabok közé sorolható a vízimalom, a kovácsműhely, a korcsma, ezen kívül a szélestói (Selesztovo) Szent Mihály-fatemplom, melyet többen a múzeum legkiemelkedőbb látványosságának tartanak. A tölgyfagerendákból épült fatemplomot eredetileg szögek nélkül építették fel, de a többszöri bontás, továbbá szállítás által okozott sérülések miatt nem tudták szögek nélkül rögzíteni az épület darabjait.²⁸

Mindkét skanzen remek programokat biztosít a kisebb gyermekek számára. Bepillantást és élményeket kaphatunk az elődeink életébe, ha ellátogatunk ezekre a csodálatos helyekre. Tehát helytörténeti ismeretekkel gazdagíthatjuk ismereteinket, mivel a kiállítások igyekeznek teljesen korhű berendezésekkel átadni azt a látványt, amit akkor látnánk, ha mi is abban a korban születtünk és éltünk volna ,amelyet bemutatnak. Ennélfogva mindkét létesítményt gyakran vizitálják gyermekcsoportok, amely bizonyítja, hogy minden megtalálható, amely ahhoz szükséges, hogy pozitív behatások ériék a gyermekeket. A programlehetőségek természetesen nem egyformák, azonban a hagyományörzés fontos szerepet kap és jelentős részét képezi a felnőtt és gyermek programoknak egyaránt. Illetve nem csak külön van lehetőség ezeken résztvenni, hanem közösen is lehetséges, így a családias légkör is sokkal inkább átjárhatja az oda látogatókat.

²⁸ Tóth Tünde: az ungvári skanzen: (utolsó bekezdés)

Az ungvári szabadtéri múzeum nem pusztán a népi építészet remekeit mutatja be, összegyűjtötték, továbbá kiállították az adott tájegységre jellemző ökonómiai, továbbá háztartási berendezéseket, tárgyakat, viseleteket, valamint az adott helyről származó házakat a tájegységi jellegzetességekhez hűen rendezték be, ebben is megegyező a két objektum, hiszen a szentendrei skanzen szintén rendelkezik effajta kiállításokkal, amelyek a történelmet helyezik a fókuszba.

Ugyanakkor a szentenderi skanzen valamivel sokrétűbb és változatosabb rendezvényekkel rendelkezik, mint a hazánkban megtalálható . Lehetőség van résztvenni , anyák napi, május 1-jei kisértet kaland rendezvényeken is és még áprilisi biciklitúrák is megszervezésre kerülnek.

Következésképpen mindkét skanzen egyfaja kulturális szerepet tölt be és igyekszik a nép hagyományait fenntartani és megőrizni, ezt pedig már a fiatal generációval kezdik. Emellett az idősebb korosztálynak is lehetősége van élményeket szerezni, a közös programokon, így egyfajta embereket összehozó és közösségépítő lehetőségeket is biztosítanak a létesítmények.

III.1. Művészeti intézmények Kárpátalján és a Boksay József Kárpátaljai Szépművészeti Múzeum

Napjainkban a Boksay József Kárpátaljai Szépművészeti Múzeumot ungváron lehet megtalálni a központon, a régebbi ungvári vármegyeháza épületében.

Megalapításában anyagi támogatást biztosított A.SZ. Pascsenkótól, aki a kijevi kultúrminisztérium művészeti osztályjának az elnöke. Segítette indulásában még a moszkvai Igor Gabar, aki nem csak híres festő de művészettörténész is a Művészeti Akadémia tagja is, és szíven viseli a Kárpátaljaiakat pontosan amiatt a későbbiekben majdnem száz festmény ajándékozott az ungvári képtárnak.²⁹

Amikor megnyitották a galériát két részre osztották az egyik a szovjet idők előtti festményeket mutatta be a másik pedig a szovjet időszakból lévőket. A későbbiekben a XVII-XX. Századi nyugat-európai művek is kiállításra kerültek.³⁰

9..ábra A Boksay József Szépművészeti Múzeum napjainkban.

1963. január 1-én nagy változások történtek a galériában, hiszen a Kárpátaljai Honismereti Múzeumhoz csatolták, és átnevezték. Kárpátaljai Szépművészeti Múzeumként szerepelt innentől kezdve. 1990-ben csatolták a nevéhez Boksay József nevét, 2003 szeptemberétől pedig megjelent a jelenleg használatos neve: Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti

Múzeum. Napjainkban a múzeum megannyi érdekes és figyelemfelkeltő grafikát és szobrot tart számon.

A tárlatokat két részre bontották fel az első a XVI-XXI.-századi ukrán művészetet mutatja be a másik a XVI-XX. századi külföldit ismerteti meg az oda látogatókkal.

Az épület látogatói megismerhetik a 17-20. század legnagyobb művészeti kollekcióját, ami betekintést nyújt a múltunk történelmébe. Fontos kiemelni, hogy országunkban ilyen értékes gyűjteménnyel nem lehet máshol találkozni.

1963-ban megnyílt egy tárlat a legrégebbi kárpátaljai ikonfestők számára is.³¹

²⁹ Balla László-Magyar Művészet Kárpátalján (115. old.)

³⁰ Balla László-Magyar Művészet Kárpátalján (117. old.)

³¹ Balla László-Magyar Művészet Kárpátalján (117. old.)

A 17 és 19.század nyugati festőinek egy külön helyiséget alakítottak ki. Aki érdeklődik a francia iskola mestereinek képei iránt, sok érdekes művel találkozhat, emellett Rembrandt követőinek is kedveztek az ő festményeit is meg lehet tekinteni.

A múzeum büszkeségei azok a munkák, amik a kárpátaljai festőiskola alapítóinak ecsetei alól kerültek ki: láthatók itt festmények Boksay Józseftől, Erdélyi Bélától, Manajló Tivadar/Fedortól, Koczka Andrástól, Soltész Zoltántól, Konratovics Ernőtől, Glück Gábortól, Bereczky Bélától, továbbá Petky Sándortól.

Nagyon sok látogatót érdekelnek Erdélyi Béla a kárpátaljai festőiskola alapítójának a csodás festményei. Ungvári látkép, Jegyesek, Anders Osterlind portréja, Csendélet sárga vázával, valamint egyéb művek betekintést nyújtanak a 20. századi leghíresebb kárpátaljai festők alkotásiba.

Boksay József festményei nagyon sok látogatót vonzzanak, hiszen ő egyike a kortárs művészeinknek. A múzeum pedig a legfiatalabbakat is támogatja azzal, hogy az ő képeiket is megtalálhatjuk a tárlatokon.³²

Ezt fontosnak tartották hiszen ezzel támogatják a fiatal művészeket, vagy azokat akik idősebbek, de még jelenleg is alkotnak. Aki ellátogat a képtárba mindenképpen találkozni fog szinte minden jelentősebb kárpátaljai művész festményével.

A múzeum nem áll meg, igyekszik mindig gazdagítani a kiállításait, de ez nem is nehéz, hiszen gyakran kapnak ajándékba is kiemelkedő alkotásokat, emellett pedig a kulturális minisztérium is folyamatosan biztosítja a múzeumot új alkotások beszerzésére. A festmények jelentősebb részét moszkvai, odesszai, kijevi, lemergi múzeumok ajándékozták a képtárnak, de nem kevés azoknak az alkotásoknak a száma sem, amik magángyűjteményekből kerültek a múzeumba.³³

³² Balla László-Magyar Művészet Kárpátalján (118. old.)

³³ Balla László-Magyar Művészet Kárpátalján (119. old.)

III:2. Képzőművészek emlékmúzeumai Kárpátalján

Koczka András Emlékmúzeum

Kárpátalja híres festőművésze Koczka András, aki az 1987-évben hunyt el. Elhalálózása után kiemelkedő gyűjteményt hagyott hátra, amit testvére Anna Andrijivna az állam részére hagyott. Úgy döntöttek egy emlékmúzeumot nyitnak meg ebből a hagyatékból 1990 májusában.

A műveltebb korosztály tesz általában látogatást a múzeumban, illetve iskolai vagy egyetemi csoportok is ellátogatnak néha. A gyerekek számára, hogy érdekesebbé tegyék játékos és témába ütköző művészeti foglalkozásokat szoktak tartani. Ahhoz, hogy a kisebbekkel is megismertessük a múzeum adta lehetőségeket, nagyban hozzájárulnak a pedagógusok, ezen belül pedig az ő szokásrendszerük, a művészettel való kapcsolatuk, hiszen, ha a pedagógusnak pozitív élményei vannak, ez őt is arra ösztönzi, hogy a tanítványait is bevezesse a múzeum látogatás szépségeibe.

Koczka András 1911. május 23-án született. Tanárnak tanult és miután elvégezte a főiskolát tanári pályára is lépett. Külföldre is eljutottak a munkái 1939-ben a festményeit kiállították. Nagy érdeklődést váltott ki magyarországon a kiállítás és szinte mindenki tetszését elnyerte. Ezt követően András magyar állami ösztöndíjat szerzett és ennek köszönhetően egy évig Rómában a Képzőművészeti Akadémia diákja lett., később pedig a Szent Lukács Akadémián fejlesztette magát.

A második világháború kirobbanása után Koczka András hazatért Ukrajnába. 1944-ig visszatért a tanítói pályára, majd ezalatt az idő alatt dolgozott a Verhivonka c.művén, amit 1956-ban fejezett be, ezzel a művével nagy hírnevet szerzett az országban. A festményt napjainkban az Ukrán Nemzeti Múzeumban lehet megtalálni. 1982-ben megkapta az Ukrajna Népi Festőművésze címet.

Egészen haláláig dolgozott a Vinnyicsna utcai házában, 1987-ben hunyt el.

A látogatók elmondása szerint mindig nagy hatást gyakorol rájuk a múzeum. A moszkvai Tretyakov Képtár 13 Koczka András festményt őriz a falai mögött, emellett Rómában is találkozhatunk vele a Kortárs Művészetek Múzeumában is. A kárpátaljai híres művész műveit bemutatták Japánban, Kínában, Indiában, Mongóliában, Spanyolországban és Finnországban is.

Otthonában megtalálhatóak a be nem fejezett alkotásai is.

A művész gyűjtött sokféle szakkönyvet, katalógust és albumot is, ezeket fizetett szolgáltatásként tették elérhetővé az érdeklődők számára. Kárpátalja hetilap. (2004. július 23.).

Koczka András Emlékmúzeum. Elérhető: karpataljalap.net

Fodor Monajlo Emlékmúzeum

A szakdolgozatomban fontosnak tartom megemlíteni Fodor Monajlot, aki az országunk egyik neves festőművésze. Nagyon egyedi a művészete, hiszen sok mindenben megmutatta milyen tehetséges művész. Hagyatéka nagyon sokrétű. Fetett, könyveket tervezett, díszleteket is tervezett. A népi hagyományokat is fontosnak tartotta bemutatni a munkásságában.

Az életében elért sikerei és munkássága bemutatására nyitottak egy múzeumot a huszadik század végén. A múzeum nevét monajlóról kapta: Fodor Monajlo Emlékmúzeum, amely Ungvár városában helyezkedik el. Sok segítség kellett, ahhoz, hogy a múzeum meg tudja nyitni a kapuit, a családtagoknak is nagy szerepe volt benne. Monajlo házában van a múzeum, tehát ezzel is hitelesek maradtak és így méginkább reprezentálták Monajlo életét.

Nagyon érdekes az, hogy milyen kreatívan állt a művészethez, hiszen dinnyét termesztett és azokat miközben nőttek kifaragta őket, ez a tevékenység egyik sajátossága volt a művészeti alkotó munkájának. Ezeket a műremekeket is megtekinthetik az érdeklődők a múzeum tárlatain.

Aki ellátogat a múzeumba visszatekinthet a művész életének apró elemeibe, hiszen minden személyes tárgya, alkotása jelen van a múzeumban és ezek ékköveit képezik. 2000 kiállítási tárggyal lehet találkozni a kiállításokon ,többek között festményekkel és grafikai elemekkel is. Személyes gyűjteménye pedig kiemelkedik az infrastrukturális intézmények gyűjteményei között.

A múzeum tökéletes helyet kínál sokszínű kulturális események megszervezésére és lebonyolítására. Mindenki találhat kedvére való programot, ha úgy dönt, hogy ellátogat az intézménybe. A múzeumban megtalálhatóak a művész tematikusra felépített tárlatai, ami sok érdeklődőt vonz a múzeum megismerésére.

A múzeum nagyszámú lehetőséget kínál az óvodások számára, számos izgalmas és kreatív tevékenységet lehet szervezni. Például: Kiválaszthatnak néhány festményt vagy képet a kiállításról, majd az óvónővel közösen megbeszélhetik a képekkel kapcsolatos érzéseiket, gondolataikat és megfigyeléseiket. Kérdéseket tehetnek fel nekik a színek, formák, állatok vagy emberek ábrázolásával kapcsolatban. Vagy az óvónő vezesse el az óvodásokat egy képzeletbeli utazásra a festményeken keresztül. Kérdezze meg őket, hogy hova képzelik magukat a képen ábrázolt helyszínen, mit látnak, mit hallanak, és milyen érzéseket keltenek bennük a festmények.

Az emlékmúzeum festményekkel rendelkező kiállítása számos vizuális nevelési lehetőséget kínálhat az óvodás korú gyerekek számára:

1. Színek és formák megismerése: A festmények segíthetnek az óvodásoknak az alapvető színek és formák felismerésében. A különböző festékanyagok és technikák (pl. ecsetvonások, festékcseppje, ecsetlenyomatok stb.) megismerése érdekében interaktív tevékenységeket szervezhetnek.
2. Történetmesélés: A festmények történetmesélésre ösztönözhetik a gyerekeket. Kérdezhetik őket, hogy mit látnak a képen, hogyan érzik magukat a festmény láttán, vagy kitalálhatnak közös történeteket a festmények alapján.
3. Kreatív inspiráció: A festmények megtekintése inspiráció lehet az óvodások számára saját alkotásaikhoz. Kérhetik őket, hogy utánozzák egy adott festményt, vagy szabadon alkothassanak saját verziókat az általuk látottak alapján.
4. Különböző stílusok és korszakok megismerése: Az emlékmúzeumban található festmények bemutatathatják a különböző művészeti stílusokat és korszakokat. Az óvodások segítségével meg lehet beszélni a festmények közötti különbségeket és hasonlóságokat, valamint az adott korszak vagy stílus jellemzőit.
5. Érzelmi kifejeződés: A festmények érzelmi kifejeződései lehetnek kiindulópontok érzelmi beszélgetésekhez az óvodásokkal. Kérdezhetik tőlük, hogy milyen érzelmeket váltanak ki belőlük a festmények, és hogyan fejeznék ki ezeket az érzelmeket.

Fontos, hogy az óvodások számára interaktív és játékos tevékenységeket kínáljanak a festmények megismerése és felfedezése során, hogy élvezettel és érdeklődéssel vegyenek részt a vizuális nevelésben.

IV. A Magyar Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria művészetpedagógiai programjának összehasonlítása

A Magyar Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria egyaránt gazdag múzeumpedagógiai kínálattal rendelkezik, amelyek az óvodás korosztály számára is élményteli, játékos tanulást biztosítanak. Mindkét intézményben olyan programokat alakítottak ki, amelyek figyelembe veszik a kisgyermek életkori sajátosságait, és lehetőséget adnak számukra arra, hogy saját tempójukban fedezzék fel a művészet világát.

A foglalkozások alapját jellemzően a múzeum gyűjteményei képezik, így az egyes programok tartalma is eltérő lehet. Míg az egyik helyszínen inkább a klasszikus festmények és szobrok kerülnek előtérbe, addig a másokban nagyobb hangsúlyt kaphatnak a kortárs alkotások vagy éppen a magyar művészeti hagyományok. Ez a változatosság lehetővé teszi, hogy a gyerekek sokféle vizuális élménnyel találkozzanak.

A programok formája is sokféle lehet. Vannak közöttük interaktív séták, kreatív műhelyfoglalkozások, mesére épülő játékos tanulási lehetőségek, és olyan tevékenységek is, amelyekben a gyerekek maguk is alkothatnak, reagálva a látott művekre. A kreativitás és az önkifejezés mindenhol központi szerepet kap, hiszen a cél nem csupán az ismeretek átadása, hanem az is, hogy a gyerekek saját élményeken keresztül kapcsolódjanak a művészethez.

Az infrastruktúra szempontjából akadnak eltérések. Az egyik múzeumban elkülönített, kimondottan foglalkozásokra kialakított tér is rendelkezésre állhat, míg máshol gyakran a kiállítóterekben zajlanak a programok, ami sajátos hangulatot, de egyben szervezési kihívásokat is jelenthet.

Az is fontos szempont, hogy a programok időtartama és díjszabása is eltérhet egymástól. Ezek a tényezők különösen lényegesek lehetnek egy óvoda számára, amikor eldöntik, melyik múzeumi foglalkozást válasszák a gyermekek számára.

Bővebben az óvodásoknak szervezett programokról:

Magyar Szépművészeti Múzeum:

Interaktív galériavezetés: Az óvodásokat egy kifejezetten az ő életkoruknak megfelelő interaktív túrára viszik, ahol a művekhez kapcsolódó játékos feladatok és kérdések segítségével fedezhetik fel a festmények és szobrok világát. Például olyan kérdéseket tehetnek fel nekik, amelyek arra ösztönzik őket, hogy nézzenek meg egy festményt közelebbről, és mondják el, mit látnak rajta.

Művészeti műhelyek: Kreatív foglalkozásokat szerveznek, ahol az óvodások saját alkotásokat készíthetnek az általuk látott művek inspirációja alapján. Például lehet, hogy festés, agyagozás vagy más kézműves tevékenységek állnak rendelkezésre, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy kifejezzék a művészi kreativitásukat.

Magyar Nemzeti Galéria:

A Magyar Nemzeti Galériában lehetőség van a galériavezetések alkalmával a résztvevőknek akár digitális eszközök segítségével is megismerkedni a műalkotásokkal, ez kifejezetten pozitív, hiszen a mai világban szinte napi szinten találkozunk ezekkel az eszközökkel, így természetes számunkra ezeknek a használata, a mindennapi életünk szerves részei, emiatt a gyerekek figyelmét könnyen felkeltik. Így a gyerekek lehetőséget kapnak interaktív módon felfedezni ezeket a műalkotásokat.

A galéria interaktív foglalkozások mellett lehetőséget kínál az irodalom és a hagyományaink bemutatására, ezeket mind játékos köntösbe bujtatva, hiszen a gyerekekhez ezen az úton tudunk eljutni a legkönnyebben. Ezeket a legendákat és régi mondákat a közös foglalkozásokon mutatják be, elbeszélés segítségével, így a gyerekek is megismerhetik ezeket a csodás történeteket, akár csoportosan vagy egyénileg is. Az élménypedagógia ebben is nagy szerepet kap, hiszen a foglalkozások erre épülnek.

Összességében mind a Magyar Szépművészeti Múzeum, mind a Magyar Nemzeti Galéria kiváló lehetőséget kínál az óvodások számára a művészetek felfedezésére és a kreatív kifejezőkészségük fejlesztésére. A választás a konkrét igényektől és preferenciáktól függ, és mindkét múzeum esetében izgalmas és tanulságos élményekkel számolhatnak az óvodások és az őket kísérő pedagógusok.

A **Magyar Szépművészeti Múzeum** kifejezetten számos programot kínál családok számára, amelyeket az óvodásokkal és más korosztályokkal együtt is élvezhetnek. Ezek a programok lehetővé teszik a családok számára, hogy közösen fedezzék fel a művészetek világát, interaktívan részt vegyenek a múzeumi élményekben és alkotó módon kapcsolódjanak a kiállított művekhez. Néhány példa a Magyar Szépművészeti Múzeum családi programjaira:

Családi napok: Időszakosan szervezett családi napokon a múzeum számos interaktív tevékenységet kínál a családok számára. Ez lehet interaktív galériavezetés, művészeti műhelyek, játékos feladatok vagy akár családi piknik a múzeum kertjében.

Családi műhelyek: Rendszeresen megrendezett művészeti műhelyek, ahol a családok tagjai együtt alkothatnak. Ez lehet festés, rajzolás, agyagozás vagy más kézműves tevékenység, amely lehetőséget biztosít a kreativitás kibontakoztatására és az alkotói folyamat megélésére.

Családi tárlatvezetések: Szakértő múzeumpedagógusok vezetik a családokat egy speciálisan a családok igényeihez igazított túrán keresztül a múzeum kiállításaiiban. Ezek a vezetések interaktívak és játékosak, és lehetőséget nyújtanak a családoknak arra, hogy közösen fedezzék fel a múzeum gyűjteményeit.

Közös alkotások: A múzeum gyakran szervez közösségi alkotó projekteket, amelyek során a családok tagjai együtt dolgozhatnak egy nagyobb alkotáson. Ez lehet például egy közös

mozaikfal, ahol minden család tagja egy-egy darabot készít, majd azokat összeállítják egy nagyobb installációvá.

A Magyar Nemzeti Galéria is hasonló családi programokat kínál, amelyek lehetővé teszik a családok számára, hogy együtt fedezzék fel a múzeum gyűjteményeit és részt vegyenek interaktív tevékenységekben. Ezek a programok általában hasonlóak lehetnek a Magyar Szépművészeti Múzeum által kínáltakhoz, például családi napok, művészeti műhelyek és családi vezetések formájában. A cél az, hogy a családok közösen élvezzék a művészeteket és kreatívan kapcsolódjanak a kiállított művekhez.

Néhány példa a Magyar Nemzeti Galéria családi programjaira:

Családi napok: Az intézmény időszakosan szervez családi napokat, amelyeken különféle interaktív tevékenységek és programok várnak a családokra. Ezek a programok lehetnek interaktív galériavezetések, művészeti műhelyek, játékos feladatok és egyéb családi szórakozási lehetőségek.

Családi műhelyek: Rendszeresen megrendezett művészeti műhelyek, ahol a családok részt vehetnek közös alkotó tevékenységekben. Ezek lehetnek festés, rajzolás, agyagozás vagy más kézműves foglalkozások, amelyek során a családok együtt alkothatnak és kreatív módon kifejezhetik magukat.

Családi tárlatvezetések: A múzeumpedagógusok által vezetett családi vezetések során a családok bebarangolhatják a kiállított műveket, miközben érdekes információkat kapnak a műalkotásokról és a kiállításokról. Ezek a vezetések interaktívak és gyakran játékos feladatokat is tartalmaznak a gyerekek bevonására.

Kreatív foglalkozások: A múzeum gyakran szervez különféle kreatív foglalkozásokat, amelyeken a családok részt vehetnek. Ezek lehetnek például kézműves munkák, kreatív játékok vagy más alkotó tevékenységek, amelyek segítségével a családok közösen élvezhetik a művészetek világát.

Ezek a programok lehetőséget biztosítanak a családok számára arra, hogy közösen fedezzék fel a múzeum gyűjteményeit, élvezzék a művészeteket és kreatívan kapcsolódjanak a kiállított művekhez.

V. Vizuális nevelés foglalkozás a P.Frangepán Katalin Bázisóvodában

A szakdolgozatom gyakorlati részének megvalósítása során ellátogattam a P. Frangepán Katalin Bázisóvoda Mókuska nagycsoportjába. A foglalkozásomban Ruscsák József Szinevéri tó című

10.ábra Vizuális nevelés foglalkozás

festménye kapott kiemelt szerepet, amely különleges módon segítette elő a gyerekek művészeti nevelését. Az Északi Kárpátok festői tájának megjelenítése a festményen nemcsak esztétikai élményt nyújtott, hanem inspirációt is adott a gyerekeknek, hogy saját kreatív alkotásaikat létrehozzák.

A hipotézisem hogy ez a művészeti foglalkozás pozitív hatással lesz a gyerekek kreativitására és művészeti érzékére, valamint hozzájárul a kulturális tudásuk és érzékenységük fejlődéséhez.

A projektben nagycsoportos óvodás gyerekek vettek részt, akik mindannyian kaptak egy nyomtatott képet, amely hasonló volt a Ruscsák

festményéhez. A feladatuk az volt, hogy vattapamacsok és festék segítségével lenyomat technikával "újraalkossák" a festményt. Ezzel a gyakorlattal több művészetpedagógiai célt kívántam elérni, melyek mind hozzájárultak a gyerekek átfogó fejlődéséhez.

Az, hogy a foglalkozás a csoportszobában zajlott, egy közelebbi, intimebb környezetet teremtett a gyerekek számára. Így sokkal jobban tudtam figyelni rájuk, és személyre szabottabb segítséget nyújtani nekik az alkotás folyamatában. Ebben a kisebb, ismerős környezetben a gyerekeknek könnyebb volt kibontakozni, és nyitottabban részt venni a tevékenységben. Az, hogy a festmény a Boksay József Kárpátaljai Szépművészeti Múzeumban is ki

11.ábra Vizuális nevelés foglalkozás

van állítva, további dimenziót adott a foglalkozásnak. A gyerekek így nemcsak egy képet láttak, hanem azt is megtudták, hogy ez a festmény egy múzeumban, egy valóságos helyen van kiállítva, ahol mások is megcsodálhatják és tanulmányozhatják. Ez segített abban, hogy a gyerekek jobban be tudják helyezni az alkotást a művészeti és kulturális kontextusába.

Azáltal, hogy én meséltem nekik a festményről, lehetőségem nyílt arra, hogy további érdekes információkat osszak meg velük a művésről, a festmény alkotási folyamatáról és az Északi Kárpátok vidékéről. Ezáltal a gyerekek nemcsak az alkotás folyamatában vettek részt, hanem gazdagabbá váltak a környező világ és annak kulturális öröksége iránti tudásuk is.

A projekt céljai és pedagógiai hatásai mélyen átittatták az óvodások mindennapjait, gazdagítva fejlődésüket és személyiségüket számos szempontból.

Az alkotó tevékenység során a gyerekek szabadon fejezhették ki kreativitásukat. A vattapamacsokkal és festékkel való munka lehetőséget adott számukra arra, hogy megfogalmazzák saját látásmódjukat és érzéseiket a festmény kapcsán. Ezáltal megtapasztalhatták, hogy az alkotás milyen módon képes kifejezni önmagukat és az őket körülvevő világot. A vattapamacsokkal való munka precizitást és ügyességet igényelt. Az ilyen finom mozdulatokkal való gyakorlás segítette a gyerekeket a kéz- és ujjizmok fejlesztésében. Ezek a készségek nemcsak az alkotás során, hanem az írás és egyéb tevékenységek végzésekor is fontosak. A festés során a gyerekek megismerkedtek a különböző színekkel és azok kombinációjával. A természetes táj és a festmény által inspirálva rájöttek, hogy milyen színek alkotják a körülöttük lévő világot. Emellett a formák és textúrák megfigyelése is hozzájárult a vizuális észlelés és megértés fejlesztéséhez. A saját alkotás elkészítése büszkeséggel töltötte el a gyerekeket. Megtapasztalhatták, hogy képesek valami szépet létrehozni, ami erősítette önbizalmukat és érzésüket, hogy a művészetben is sikeresek lehetnek. A festmények megbeszélése során lehetőség nyílt arra, hogy a gyerekek kifejezzék véleményüket, érzéseiket és gondolataikat a művészetről. Ezáltal nemcsak művészeti élményhez jutottak, hanem megtanulták, hogyan értékeljék és értelmezzék a műalkotásokat. A projekten való részvétel során a gyerekek egy közösség részeként tapasztalhatták meg az együttműködés és az együtt alkotás örömét. Megoszthatták egymással ötleteiket, segítettek egymásnak, és megtanulták, hogyan lehetnek részesei egy közösségi alkotási folyamatnak.

12.ábra Vizuális nevelés foglalkozás

Ezek a célok és pedagógiai hatások nemcsak a művészetet, hanem az élet egyéb területeit is gazdagítják és fejlesztik. A kreativitás, önbizalom és együttműködés képességei mind olyan készségek, amelyek segítik a gyerekeket abban, hogy boldog és sikeres felnőttekké váljanak. A

Ruscsák József festménye által inspirált alkotó tevékenység olyan élményt nyújtott, amely örökre megmarad a gyerekek emlékezetében, és segíti őket abban, hogy felfedezzék és kifejezzék saját kreatív potenciáljukat.

Az ilyen alkalmakban való részvétel mindig is különleges élmény számomra, hiszen lehetőség nyílik arra, hogy közvetlenül tapasztaljam meg a gyerekek lelkesedését és kreativitását. A művészeti tevékenységek során látva, hogyan ragadnak ecsetet vagy vattapamacsot, és merülnek el az alkotás folyamatában, mindig hihetetlenül inspirálónak találok.

Az, hogy segíthettem nekik abban, hogy közelebb kerüljenek a művészet és a kultúra világához, valóban különleges élmény volt számomra. A művészet az én életemben mindig is fontos szerepet játszott, és nagy öröm számomra, hogy átadhatom ezt a szeretetet és érdeklődést a következő generációnak.

Az ilyen közös élmények mindig emlékeztetésekké maradnak mindannyiunk számára. Az a pillanat, amikor egy gyermek büszkén mutatja meg az elkészült alkotását, vagy amikor a csoport örömmel beszélget az élményről, mind-mind olyan pillanatok, amelyek életre szólnak. Ezek az élmények nemcsak a gyerekek művészeti fejlődéséhez és kreativitásához járulnak hozzá, hanem az én személyes növekedésemhez is, hiszen minden alkalommal tanulok valami újat a gyerekektől és az alkotás folyamatáról. Ezért is vagyok mindig boldog és hálás, hogy részt vehetek ilyen élményekben, és hogy hozzájárulhatok a gyerekek személyes és művészeti fejlődéséhez.

13.ábra Vizuális nevelés foglalkozás

A kutatási eredmények alapján megállapítható, hogy a hipotézisem igaznak bizonyult. Az óvodás korú gyerekek részvétele a művészeti projektben, amelyben Ruscsák József Szinevéritó című festményét használták az Északi Kárpátok vidékének megismerésére és a lenyomat technika gyakorlására, pozitív hatást gyakorolt a gyerekek kreativitására és művészeti érzékére. A résztvevők aktívan részt vettek az alkotói folyamatban, kreatívan és lelkesen alkottak, és örömmel fejezték ki önmagukat az alkotás során.

A projekt során a gyerekeknek lehetőségük volt mélyebben megismerni az Északi Kárpátok vidékét és annak kulturális örökségét, valamint megismerhették Ruscsák József művészetét és

alkotásait. A tapasztalatok és az információk átadása nemcsak a gyerekek művészeti érzékét gazdagította, hanem kulturális tudásukat és érzékenységüket is fejlesztette.

A kutatási eredmények alapján arra a következtetésre juthatunk, hogy az ilyen típusú művészeti projekteknek pozitív hatása van a gyerekek művészeti fejlődésére és kulturális tudásukra, és hozzájárulnak az önálló gondolkodás és kreativitás fejlesztéséhez a korai gyermekkorban.

Miért fontos ezt már óvodás korban elkezdni?

Az óvodás korban való kulturális és művészeti nevelés kiemelten fontos, és rendkívül értékes lehetőség a gyerekek számára. Kárpátalján élve különösen gazdag kulturális örökséggel és művészeti hagyományokkal rendelkezünk, és ennek megismerése és megértése már gyermekkorban elkezdődhet.

Az óvodás korú gyermekek számára a kultúrával való kapcsolatépítés és a művészetek világának felfedezése nemcsak szórakoztató, hanem alapvető fontosságú is. Ezek a korai élmények hozzájárulnak a gyerekek identitásának és személyiségének kialakulásához, valamint gazdagítják a tudásukat és érzékenységüket a körülöttük lévő világ iránt.

Az itteni kultúra és művészek megismerése segít a gyerekeknek abban, hogy büszkék legyenek saját kulturális örökségükre és identitásukra. Ez erősíti az önértékelésüket és önbizalmukat, valamint segít abban, hogy mélyebb kapcsolatot alakítsanak ki a saját közösségükkel és környezetükkel.

Emellett a kárpátaljai kultúra és művészetek megismerése szélesíti a gyerekek látókörét és világlátását. A különböző kulturális kifejezésmódok, hagyományok és művészeti stílusok felfedezése segít abban, hogy a gyerekek nyitottabbá váljanak más kultúrák és perspektívák iránt, és megértsék a sokszínűség és tolerancia fontosságát.

Az óvodás korú gyerekek számára a művészeti nevelés során való részvétel nemcsak a művészi készségek fejlesztését szolgálja, hanem általánosabb értelemben is hozzájárul fejlődésükhöz és tanulási tapasztalataikhoz. A kreativitás, önkifejezés és együttműködés fejlesztése, valamint az élményalapú tanulás révén az óvodás korú gyermekek számára lehetőség nyílik arra, hogy széles körű kompetenciákat és készségeket fejlesszenek ki, amelyek kulcsfontosságúak a sikeres életúthoz és tanuláshoz.

Összességében tehát az óvodás korú gyermekek számára a kárpátaljai kultúra és művészetek megismerése nemcsak izgalmas és szórakoztató élmény, hanem kiemelten fontos lehetőség is

a személyes és kulturális fejlődésük szempontjából. A korai élmények és tapasztalatok alapvető fontosságúak a gyerekek számára, és az ilyen típusú tevékenységek révén lehetőség nyílik arra, hogy mélyebben megismerjék és értékeljék saját kultúrájukat és környezetüket.

A mindennapokba való integrálás

Az ilyen típusú művészetpedagógiai foglalkozások óvodások körében rendkívül sokoldalú lehetőségeket kínálnak, ha bevezetnénk ezeket a gyerekek mindennapjaiba. Először is, az ilyen tevékenységek segíthetnek a gyerekek érzelmi intelligenciájának és kreativitásának fejlesztésében. Az alkotó folyamat során kifejezhetik érzéseiket, gondolataikat és fantáziájukat, ami hozzájárul az érzelmi kiegyensúlyozottsághoz és az önkifejezési képességek fejlődéséhez.

Másodszor, az ilyen foglalkozások lehetőséget teremtenek a gyerekek számára arra, hogy szabadon kísérletezzenek különböző művészeti technikákkal és anyagokkal. Ezáltal fejleszthetik kreativitásukat és problémamegoldó képességüket, miközben új dolgokat fedeznek fel és saját stílusukat alakítják ki.

A művészeti tevékenységek bevezetése az óvodások mindennapjaiba továbbá hozzájárulhat a személyes és szociális készségeik fejlesztéséhez. Az együttműködés, az ötletek megosztása és az alkotások bemutatása közösségi élményeket teremthet, és segíthet a gyerekeknek megtanulni, hogyan dolgozzanak együtt másokkal, hogyan kommunikáljanak és hogyan osztozzanak az örömeikben és sikereikben.

Ezenkívül, az ilyen foglalkozások kiváló lehetőséget nyújtanak a gyerekek számára arra, hogy felfedezzék és megismerjék a különböző művészeti ágakat és művészeti stílusokat. Új művészeti technikákkal és eszközökkel való kísérletezés révén szélesebb körű művészeti ismereteket szerezhetnek, ami hozzájárulhat kulturális tudatosságuk és érzékenységük növekedéséhez.

Végül, az ilyen foglalkozások során a gyerekek olyan élményekkel gazdagodnak, amelyek örökre megmaradnak. Az alkotó folyamat során megtapasztalják az alkotás örömét és elégedettségét, és büszkén mutatják be kész alkotásaikat családtagjaiknak és barátaiknak. Ezek az élmények nemcsak szórakoztatóak és inspirálóak, hanem hozzájárulnak az önbizalom és az önértékelés erősítéséhez is.

Így tehát az ilyen művészetpedagógiai foglalkozások számos lehetőséget kínálnak a gyerekek számára, hogy fejlesszék kreativitásukat, érzelmi intelligenciájukat, szociális készségeiket és művészeti ismereteiket. Ezek az élmények nemcsak az óvodások művészi fejlődését segítik elő, hanem gazdagítják és színessé teszik mindennapjaikat is.

Az óvodások vizuális nevelésében tehát kiemelt szerepe van a kulturális és művészeti intézményeknek Kárpátalján. Ezek az intézmények lehetőséget kínálnak arra, hogy a gyermekek megismerjék és megszeressék a művészetet, fejlesszék kreativitásukat és vizuális készségeiket, valamint részt vegyenek az örömteli alkotó folyamatokban és közösségi élményekben.

VI. Gyakorlati rész Boksay József alkotásait feldolgozó foglalkozás az óvodai vizuális nevelésben.

Majd tovább folytattam a munkát és itt azt vizsgáltam, hogy milyen hatással van Boksay József művészeti hagyatéka és életműve a gyerekek művészeti nevelésére, illetve azt, hogy milyen szinten képesek befogadni ezeket a művészeti alkotásokat. Minden csoportot vizsgáltam, tehát kiscsoporton, középső csoporton és nagycsoporton is levezettem a foglalkozásokat, mivel érdekelt az is, hogy korosztályonként is vannak-e eltérések., illetve így kaptam a legátfogóbb képet a tevékenység elemzésében. Emellett a harmadik kérdés az volt, hogy milyen módszerrel tudom ezt legkönnyebben beintegrálni a művészeti nevelésbe.

Mindemellett kíváncsi voltam arra, hogy a gyerekek milyen szinten képesek befogadni és érdeklődést mutatni a helyi művészek munkái iránt.

Kutatásom legfontosabb adatgyűjtési eszköze a megfigyelés volt, itt figyelembe vettem azt, hogy milyen szinten képesek befogadni a közölt információt, hogyan reagálnak és azt ,hogy miként végzik el a kreatív feladatokat, illetve a kreatív alkotások elemzésével próbáltam meg megfigyelni, hogy hogyan értelmezik Boksay József és Erfán Ferenc festményeit. Végül pedig a digitális eszközök alkalmazását is beépítettem a módszerek közé, hiszen így lehetőséget kaptak a gyerekek arra, hogy vizuálisan is megtapasztalják a művészeti alkotásokat.

Szakedolgozatom témája Boksay József művészeti tevékenységének és hagyatékának bemutatása, életpályájának hatása feldolgozása az óvodai vizuális nevelésben.

A gyakorlati feldolgozásom célja az volt, hogy bemutassam az óvodásoknak az életkorukhoz igazodva Boksay József és unokája Erfán Ferenc művészeti hagyatékát, a tavasz témakörében.

A foglalkozások érdekessége, hogy a két művész munkáját kellett összehasonlítani a gyerekeknek, továbbá azt is kiemeltem, hogy a múzeum jelenlegi igazgatója Erfán Ferenc ,aki Boksay unokája is, ez a nagyapa-unoka kapcsolat nagy érdeklődést váltott ki a gyerekek körében.

Mivel én Kárpátalján élek fontosnak tartom, hogy az itteni művészek által képviselt történelmet bemutassam az óvodások körében, pontosan emiatt próbáltam eköré építeni a szakdolgozatomat célom az volt, hogy megtudjam mennyire lehet az óvodai környezetben a vizuális nevelés foglalkozásokba beleépíteni Boksay József művészeti hagyatékát.

Elszerettem volna élni, hogy a gyerekek megismerjék ezeket a kárpátaljai művészeket és a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumot, mindezt pedig a művészeti nevelés köré építve, játékos formában.

Három csoporton vezettem le a foglalkozásokat, hogy megfigyeljem életkorok szerint és csoportonként mennyire változóan lehet bemutatni a múzeumpedagógiai-művészeti tevékenységet, illetve azt, hogy mennyire tudom prezentálni és beilleszteni Boksay József hagyatékát a művészeti foglalkozásba. Mindhárom csoporton ugyanaz volt a foglalkozásterv némi változtatással.

Elsőként a nagycsoportosokkal kezdtem.

Oktatási célom az volt, hogy a gyerekek új ismereteket szerezzenek a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti múzeumról és az ott található festményekről, amelyeket Boksay József és unokája Erfán Ferenc alkottak, illetve felkelteni az érdeklődésüket a helyileg is megközelíthető múzeum iránt.

Nevelési célomként azt tűztem ki, hogy a gyerekeket rávezessem arra, hogyan kell viselkedni egy múzeumlátogatás során illetve megismertetni őket azzal, hogy milyen értéket képviselnek ezek a festmények. Mindemellett pedig a természeti nevelést is beillesztettem a foglalkozásba, környezetünk megóvására és a körülöttünk lévő dolgok tiszteletére is felhívtam a figyelmet.

Képzési célom az volt, hogy a gyerekek megismerjék a gouache festéket és az azzal való festési technikát, illetve szerettem volna fejleszteni a gyerekek szépérzékét, a természet szeretetére nevelni őket, azáltal hogy tavaszi virágokat mutattam be nekik Boksay József és Erfán Ferenc festményei segítségével, amikor pedig olyan virágról beszéltünk, amit még nem ismertek, akkor a tudásuk bővítése is szerepet kapott.

A P.Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvodáját választottam helyszínként a foglalkozásoknak. Projektort is használtam, hiszen így a gyerekeknek is érdekesebb volt és látványosabban tudtam bemutatni amiről beszélgettünk. Alapvetőnek tartom azt, hogy a mai generáció gyermekei számára természetes a digitális világ így a modern technológiákat is szerettem volna vonni a folyamatba. A gyerekek az új ismereteket érdeklődve fogadták, elsősorban bemutattam nekik a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumot,

észrevehetően nem volt új számukra a téma, hiszen az óvoda nagy hangsúlyt fektet a művészeti nevelésre és a gyerekeken is látszott, hogy ismeretesek a múzeumok világában. Viszont az én

14.ábra Vizuális nevelés foglalkozás

általam bemutatott múzeum újdonság volt számukra ezért örültem, hogy megismertethettem velük ezt az intézményt. Elmondtam, hogy Ungváron található és, hogy ha elmennek oda találkozni fognak nagyon sok színes festménnyel és lenyűgöző tárgyakkal.

Aztán beszéltünk Boksay Józsefről és unokájáról Erfán Ferencről a múzeum igazgatójáról, aki szintén festő, mint a nagyapja.

Majd bemutattam a gyerekeknek két-két festményt tavasz tematikában Boksaytól és unokájától Erfán Ferentől, a gyerekek feladata az volt, hogy összehasonlítsák a képeket illetve elmondják mit és milyen színeket látnak a festményeken.

Ezzel próbáltam a képelemző képességeiket fejleszteni. A gyerekek nagyon aktívan válaszoltak a kérdésekre és észrevehetően felkeltette az érdeklődésüket a sok színes festmény és mivel minden gyerek szereti a tavaszt és a virágokat a témaválasztást ideálisnak éreztem.

Majd áttértünk a gyakorlati részre, a tanultakat gyakorlatba próbáltam behelyezni és a gyerekekkel mi is kis művészekké váltunk ezalatt az idő alatt.

Készítettem mintát is a gyerekeknek hiszen a cél az volt, hogy tavaszi virágokat fessünk. A gyakorlati tevékenység során a gyerekek aktívak

voltak és precízen dolgoztak teljes beleéléssel, 15.ábra Vizuális nevelés foglalkozás meglepő volt számomra, hogy a nagycsoportos

gyerekek számára is új volt ez a guache festési technika, amit bemutattam nekik, de a festékekkel jól tudtak dolgozni nem okozott számukra nehézséget. Zöld háttérrel dolgoztak és fehér, piros, sárga és kék színeket használtak, a színkeverés nem okozott számukra problémát. Azt, hogy milyen virágot festenek le szabadon választották ki, ezzel mindenki kapott alkotói szabadságot és láthatóan így teret adtam a képzeletüknek. Láttam az arcukon az élvezetet és

azt, hogy elengedték magukat az alkotás során, nekem nem az volt a célom hogy ugyanazt fessék le, amit a mintákon látnak, azt szerettem volna, ha mindenki beletesz kicsit önmagából és hagyja szállni a képzeletét.

Majd középső csoporton is levezettem a foglalkozást, nagy egyéni eltérést nem tapasztaltam a nagycsoporttal összehasonlítva, a Boksay József Szépművészeti múzeum új volt számukra, de a művészet és a festmények ismert téma volt nekik, bő a tudásuk a színekről a festésről és a festőművész fogalmával is tisztában volt szinte minden gyerek.

Az egész csoport nagyon aktív volt és érdeklődő, mind a bevezető mind a gyakorlati rész során.

Miután bemutattam nekik a mintákat nagy beleéléssel vágtak bele a saját festményeik kidolgozásába. A csoportban mindenki belevette a saját egyéniségét az alkotásába és hagyták szállni a képzeletüket, a minta adott nekik némi kezdő löketet, viszont a foglalkozás végén mindenki elengedte a képzeletét. A kreativitás minden gyermeknél megmutatkozott, sok kérdést tettek fel a foglalkozás során, új élményekkel gazdagodtak és az alkotás öröme minden gyerek szemében ott ragyogott. A foglalkozás végén mindenki nagyon büszke volt a saját alkotására, egymás festményeit is csodálattal tekintették meg, ami nagyon fontos hogy munka közben sok dicséretet kaptak, ez hatással volt a hangulatra és a tevékenységre is.

16.ábra Vizuális nevelés foglalkozás

17.ábra Vizuális nevelés foglalkozás

A kiscsoporton több magyarázatra volt szükség. A festés téma nem volt újdonság nekik, de múzeum és a festő fogalmakkal még nem voltak tisztában. A tavaszi virágok téma minden csoporton megállta a helyét, hiszen minden korosztály érdeklődéssel fordult ehhez a tematikához. A festmények a

figyelmet

hamar

felkeltették,

de minden esetben az alkotási folyamat váltotta ki a legnagyobb örömet a gyerekekben. Kiscsoporton is sikeresen levezettem a foglalkozást. Természetesen itt a gyerekeknek több segítségnyújtásra volt szüksége, például

18.ábra Vizuális nevelés foglalkozás

az ecsetfogás nem ment mindenkinek, de hamar ráéreztek a technikára. Minden gyerek belevitte saját személyiségét az alkotásába, a színeket bátran használták és sokféle kompozíciót kipróbáltak.

A festésben az a legszebb, hogy mindenki válhat művésszé legyen az a legkisebb vagy legnagyobb korosztály. A gyerekeknek is ezt próbáltam átadni és azt az értéket, amelyet Boksay József és unokája Erfán Ferenc is képviselnek.

A foglalkozások levezetése után sok új tapasztalattal gazdagodtam. Átgondoltam, hogy melyek azok a dolgok, amelyeken lehetett volna változtatni. Elsősorban rendezhettünk volna egy kiállítást, ahol a kész alkotásokat megtekinthették volna a gyerekek, természetesen a foglalkozások végén mindenki megcsodálta a másikat, de talán a kiállítással még inkább élménydússá varázsolhattam volna a folyamatot.

19. ábra Vizuális nevelés foglalkozás

Lehetett volna akár csoportosan is dolgozni, de viszont ott a koncepciót is át kellett volna gondolni, viszont ebben az esetben nem csak az alkotókészség, hanem a kohéziós erő is fejlődött volna.

A gouache festékekkel könnyen tudtak dolgozni, viszont ki lehetett volna próbálni másfajta technikát is, vagy akár többféle technika egybe vonásával is létre lehetett volna hozni az alkotásokat. Nagyon színes a paletta, úgy gondolom minden a kreativitáson múlik. A gyerekek nagyon fogékonyak, így az új dolgok igen nagy érdeklődést váltanak ki belőlük.

A nagycsoportosokkal akár több kárpátaljai művészt is megismertethettem volna.

Összességében úgy gondolom, hogy a foglalkozások igazán eredményesek voltak. Nyilvánvalóvá vált számomra, hogy az óvadás gyerekeket kifejezetten nagy örömmel tölti el az alkotás. Fontos, hogy ösztönözzük őket arra, hogy létrehozzák azt, ami bennük megfogalmazódik és ezt akár papíron is át tudják adni, például egy festmény formájában.

Arra is kíváncsi voltam függ-e a gyerekek korosztályától az, hogy mennyire képesek befogadni ezeket az ismereteket és művészeti alkotásokat, arra jutottam, hogy a gyerekekben lévő tudásszomj mindenre megoldást kínál, hiszen ők az a korosztály, akikkel szinte bármiről lehet beszélgetni, hiszen a befogadóképességük és érdeklődésük mindenre kiterjed. Kellő felkészültséggel és kreativitással nagyon egyszerűen lehet a gyerekekkel együtt dolgozni.. Akár ez a téma vagy másabb tematika, úgy vélem nagyon sokféle variáció közül lehet választani, ha az óvadás gyerekeket megszeretnénk ismertetni a kárpátaljai művészekkel és örökségükkel. A hipotézis, miszerint bele lehet-e építeni Boksay József művészeti tevékenységét és hagyatékát az óvodai vizuális nevelésbe bebizonyosodott.

20.ábra Vizuális nevelés foglalkozás

Meghatározó az, hogy az óvodában a gyerekek miről tanulnak. Illetve az is fontos, hogy mi leendő vagy már a szakmában lévő óvodapedagógusok is tisztában legyünk szülőföldünk művészeti kincseivel. Úgy gondolom leendő óvónőként az, hogy mit adunk át a gyerekeknek a későbbiekben is hatással lesz, akár a személyiségük fejlődésére vagy a művészeti beállítódásukra. Ha ebben a korban játékosan, élményszerűen nagy hangsúlyt fektetünk a múzeumpedagógiára vagy a vizuális nevelésre, sokkal nagyobb az esély arra, hogy ebből a korosztályból kultúra kedvelő és hagyomány tisztelő felnőttek fognak válni.

Összegzés

Szakközlógzatomban kultúraértelmezésekkel és a kulturális terek és intézmények kialakulásával foglalkoztam, valamint a kárpátaljai megyei kulturális és művészeti intézményes rendszert mutattam be. Az első részben a kultúrát mint fogalmat elemeztem, mivel az intézményeknek, amelyeket bemutatok a kultúra megőrzése-bemutatása-feldolgozása a mozgatórugója. Teljeskörű áttekintést adok a fogalomról, arról, hogy hogyan változott a jelentése, és amit képvisel az évszázadok során.

Majd áttérek a művészeti alkotások összegyűjtésének a vizsgálatára, demonstráltam, hogy miért tartja az ember fontosnak, azt, hogy gyűjtsön valamit. Összevetem azt, hogy a jelenkorban és régebben mely tárgyak kaptak hangsúlyt egy-egy kiállításon és, hogy mi alapján priorizálták azt, hogy melyik tárgy kaphat központi szerepet a tárlatokon.

A következő részben már a kulturális intézményekre térek rá és, mivel megyénkben a kulturális intézmények a Kárpátaljai Megyei Államigazgatási hivatal kulturális osztályához tartoznak, ezért fontosnak tartottam bemutatni eme szerkezeti egység feladatait és szerkezetét. Illetve az Ukrán Kulturális Alapítványt szintén megemlítem, hiszen 2017 óta támogatják a művészet és a kultúra fejlődésének elősegítését szerte ukrájnában.

Lényegesnek tartottam összegyűjteni és táblázatba foglalni a lokális és a kárpátalján leginkább közismert intézményeket. Ismertettem az intézmények vezetőit és a lényeges adatokat, amelyek alapján valamivel kompaktabb képet kaptam ezekről a létesítményekről. Az összehasonlításban és az intézmények bemutatásában kifejezetten az interneten elérhető tájékoztatásokat vettem alapul. Már személyesen is jártam ezekben az intézményekben korábban, de az elmúlt években, a koronavírus majd a háborús helyzetben a leszűkült mozgáskörünkben és a digitális térbe szorulva, azt szerettem volna megvizsgálni, hogy ezek az intézmények milyen internetes jelenléttel rendelkeznek, és hogy milyen tájékoztatásokkal találkozhat egy rájuk kereső, látogatást tervező személy. Arra voltam kíváncsi, hogy kifejezetten az iskoláskorú gyerekeket milyen foglalkozásokkal hívják meg az intézményeik meglátogatására.

Kiemelt kulturális intézmények részletesebb bemutatásával is foglalkoztam. Egyik ilyen intézet a népművészeti és népi építőművészeti múzeum, az ungvári Skanzen. Gondoltam érdekes lehet két hasonló funkciójú intézményt összehasonlítani, így egy Magyarországi és egy hazánkban megtalálható skanzent választottam. Viszonyítási alapként a Szentendrei néprajzi

múzeumot találtam a leginkább alkalmasnak, hiszen egy olyan intézményről beszélünk, ahol célirányos múzeumpedagógiai nevelés folyik. Ezt hasonlítottam össze a hazánkban megtalálható Ungvári skanzenel. Arra a felismerésre jutottam, hogy a hagyományok nagy jelentőséggel bírnak mindkét skanzenben, tehát országtól függetlenül a hagyomány és a kultúra kéz a kézben járnak a kettő összekapcsolódik és kiegészítik egymást. A múzeumpedagógia tevékenység összehasonlítása hiányos hiszen az ungvári skanzen nem rendelkezik hivatalos honlappal és a hivatalos facebook oldalukon nem minden információ elérhető, amíg a Szentendrei skanzennek informatívabb és nyíltan áttekinthető múzeumpedagógiai tevékenység bemutatással találkozunk a honlapjukon.

Mindemellett még az Ungvári várat is relevánsnak éreztem bemutatni, ugyanis nagy jelentőséget hordoz magában itt kárpátalján és hosszú történelmi múlttal rendelkezik, kapcsolódik a magyarságunkhoz, hiszen központi szerepe volt a Rákóczi Ferenc által vezetett szabadságharcban és mostanra pedig szülőföldünkön egy jelentőségteljes értékű szerepet tölt be a kultúra terén.

Végül pedig a Boksay József Szépművészeti múzeumot vettem gorcsó alá. Véleményem szerint figyelemre méltó, amit képvisel ez az intézmény is. Nagyon színes felhozattal rendelkezik, mivel megtalálhatjuk minden híres kárpátaljai festő egy-egy alkotását a kiállításokon. Emellett pedig mindig bővül a paletta, ugyanis a múzeum helyet ad olyan munkáknak is, amelyeket a még most is alkotó művészek festettek, ez pedig úgy gondolom segíti azt, hogy buzdítsuk a hazánkban élő művészeket az alkotás szépségére.

A kárpátaljai kulturális intézmények, a jelenleg is működő helyszínek és elérhetőségük, valamint funkciójuk került bemutatásra, ez pedig hasznos információ lehet minden kultúráért érdeklődő személy számára. Viszont nem csak meglátogatható turisztikai látványosságok ezek a helyszínek, fontos nevelési- ismeretterjesztő szerepük van a kárpátaljai multikultúra bemutatásában. Úgy gondolom, ahhoz, hogy szerves részei lehessenek a kárpátaljai közösségnek nagyobb hangsúlyt kellene fektetniük a múzeumpedagógia tevékenységükre.

A szakdolgozatomat a Koczka András emlékmúzeum bemutatásával folytattam, hiszen az intézmény kiemelkedő helyet foglal el kárpátalja művészeti életében. Bemutattam Koczka András életét, majd a múzeum történetével folytattam. A munkámban leírtam még, hogy mivel találkozhatnak az érdeklődők, ha ellátogatnak a múzeumba.

A Fodor Monajlo Emlékmúzeum ismertetésére is sor került. Feltártam a múzeum megalakulásának történetét, és leírtam milyen kiállításokkal kerülhetünk szembe, ha megtekintjük az intézményt. Emellett kifejtettem, hogy az óvodás gyerekek számára milyen lehetőségeket kínál a művészeti létesítmény a vizuális nevelés területén.

A Magyar Szépművészeti Múzeumot és a Magyar Nemzeti Galériát is összehasonlítottam, konkrétan az óvodás gyerekeknek szóló programjaikat. A Magyar Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria egyaránt különféle tevékenységeket kínál az óvodás korú gyermekek számára. Mindkét intézményben rendszeresen szerveznek interaktív foglalkozásokat, művészeti alkotóműhelyeket és kreatív tevékenységeket, melyek célja a gyerekek művészeti érzékének és kreativitásának fejlesztése, valamint a művészeti nevelés támogatása már korai életkorban. A programok során a gyerekek lehetőséget kapnak arra, hogy közvetlenül megismerjék a művészet világát, részt vegyenek az alkotói folyamatokban, és kreatívan fejezzék ki magukat. A két intézmény programjai közötti összehasonlítás során felmértem, hogy milyen típusú tevékenységeket kínálnak az óvodásoknak, és hogyan segítik ezek a programok a gyerekek művészeti fejlődését és kulturális tudásuk bővítését.

A munkám gyakorlati részében pedig egy hipotézist állítottam fel, amely egy művészeti foglalkozás keretén belül zajlott le, és így kaptam bizonyosságot az elméletem hitelességéről. A felvetésem, az volt hogy ez a művészeti foglalkozás pozitív hatással lesz a gyerekek kreativitására és művészeti érzékére, valamint hozzájárul a kulturális tudásuk és érzékenységük fejlődéséhez.

A kutatási eredmények alapján megállapítottam, hogy a hipotézisem igaznak bizonyult. Az óvodás korú gyerekek részvétele a művészeti projektben, amelyben Ruscsák József Szinevéri tó című festményét használták az Északi Kárpátok vidékének megismerésére és a lenyomat technika gyakorlására, pozitív hatást gyakorolt a gyerekek kreativitására és művészeti érzékére. A résztvevők aktívan részt vettek az alkotói folyamatban, kreatívan és lelkesen alkottak, és örömmel fejezték ki önmagukat az alkotás során.

A vizsgálat eredményei alapján megállapíthatjuk, hogy az ilyen jellegű művészeti projektek kedvezően befolyásolják a gyerekek művészeti fejlődését és kulturális tudásukat. Ezen felül, hozzájárulnak az önálló gondolkodás és kreativitás kibontakozásához már a korai gyermekkorban.

Majd tovább folytattam a munkát szakdolgozat formájában, itt azt vizsgáltam mennyire tudom beépíteni Boksay József Kárpátjai festőművész életpályájának hagyatékát az óvodai vizuális nevelésbe. Hogy bizonyosságot nyerjek erről a kérdésről kiscsopoton, középső csoporton és nagycsoporton is levezettem a foglalkozásokat. Megfigyeltem azt, hogy minden életkorban különböző módon fejezték ki magukat és máshogyan értelmezték a művészeti alkotásokat.

A kutatás során szerzett tapasztalatok és adatok alátámasztották azokat a hipotéziseket, amelyek arra vonatkoztak, hogy Boksay József művészetének bemutatása élményszerű és hatékony módon integrálható az óvodai vizuális nevelésbe. A megfigyelések és az alkotások elemzése alapján elmondható, hogy a gyermekek különböző életkorban képesek voltak

befogadni a művészeti ingereket, és képesek voltak kapcsolatot teremteni a műalkotások és a természet között.

A kárpátaljai művészeti hagyományok bemutatása és Boksay József művészetének közvetítése jelentős hatással volt a gyermekek kulturális érzékenységére, segítette őket abban, hogy jobban megértsék saját közösségük értékeit. A foglalkozások során a gyermekek nemcsak passzív szemlélői, hanem aktív résztvevői is voltak a művészeti élményeknek, ami még inkább megerősíti azt a hipotézist, miszerint a vizuális nevelés erőteljes eszköze lehet a művészeti értékek közvetítésének.

Резюме

У моїй дипломній роботі досліджую розвиток культурних просторів та інституцій, а також презентую культурно-мистецьку інституційну систему Закарпаття. У першій частині проаналізувала поняття культури протягом різних періодів історії, як змінювалося його значення. Представляю коротку історію культурних просторів, які керуються збереженням-презентацією-обробкою культури. Досліджую створення колекції творів мистецтва, чому люди вважають важливим щось, і якими культурними артефактами були зацікавлені перші колекціонери.

У наступній частині свої роботи звертаю увагу на такі заклади культури, які належать до департаменту Закарпатської держадміністрації, починаючи з представленням завдання та структуру цього підрозділу обласної держадміністрації. Також хочу відзначити Український культурний фонд, оскільки з 2017 року вони підтримують розвиток мистецтва та культури по всій Україні.

Для представлення і листування закладів використовувала інформації, доступні на веб-сайті Закарпатської ОДА. Відвідувавши ці заклади раніше, бачила як збереглося культурна спадщина у музеях Закарпаття, але останніми роками, через коронавірус і воєнну стан, маємо обмежений можливість відвідувати ці заклади. Як і миб так і наші галереї і музеї змушені були звертати увагу на різні можливості дійснювання у цифровий просторію. Я хотіла вивчити, яку присутність в інтернеті мають ці заклади та які інформації може знайти особа, яка планує відвідати ці заклади, так само мене теж цікавило з якими видами музейно педагогічної діяльності діти запрошуються відвідувати заклади.

Займалася більш детальною презентацією відомих закладів культури Закарпаття. Одним із таких інститутів є Закарпатський музей народної архітектури та побуту-Скансен в Ужгороді. Після ознайомлення роботи музею хотіла порівняти дві установи зі схожими функціями, тому я вибрала ще один етнографічний музей під відкритим небом в Угорщині в місті Сентендре. Я зрозуміла, що традиції мають велике значення в обох музеях під відкритим небом, тому, незалежно від країни, традиція та культура йдуть рука об руку, вони пов'язані та доповнюють одна одну. Порівняння музейної педагогічної діяльності є неповним, оскільки музей Ужгородський скансен не має офіційного веб-сайту та не вся інформація доступна на офіційній сторінці у Facebook, тоді як музей під відкритим небом у Сентендре має більш інформативну та прозору музейно-педагогічну діяльність на своєму сайті.

Крім того, я також вважала доречним представити Закарпатський обласний краєзнавчий музей ім. Тиводара Легоцького/ Ужгородський замок, оскільки він має велике значення на Закарпатті, відіграє значну роль у сфері культури на нашій батьківщині.

Насамкінець я оглянула Закарпатський обласний художній музей Йосипа Бокшая. На мій погляд, те, що являє собою цей заклад, є чудовим. Вона має дуже колоритний вибір образотворчого мистецтва, адже на виставках можемо знайти кожного відомого закарпатського художника. Крім того, палітра постійно розширюється, тому що в музеї також зберігаються твори художників сучасного мистецтва, вважаю, що це сприяє тому, щоб художники, які живуть у нашій країні, цінували красу творіння.

Представила заклади культури Закарпаття, діючі локації та їх наявність, а також призначення, що може бути корисною інформацією для всіх, хто цікавиться культурою. Однак ці місця є не лише туристичними об'єктами, які можна відвідати, вони відіграють важливу просвітницьку та інформаційну роль у представленні мультикультуралізму Закарпаття.

Вважаю, що для того, щоб стати невід'ємною частиною закарпатської громади, вони повинні більше акцентувати увагу на музейно педагогічній діяльності, і я хотіла би цим продовжити свою роботу у майбутньому.

Мій дипломні роботі я продовжив, представивши музей пам'яті Андраша Кочки, оскільки ця установа займає видатне місце в мистецькому житті Карпатської України. Я описав життя Андраша Кочки, а потім продовжив з історією музею. У моїй роботі я також згадав, з чим можуть зустрітися відвідувачі, якщо вони завітають до музею. Я також представив опис Музею пам'яті Монайла Фодора. Я розкрив історію створення музею та описав, з якими виставками ми можемо зіткнутися, відвідавши цю установу. Крім того, я розглянув, які можливості у мистецькій установі з візуального виховання для дошкільнят.

Я порівняв Угорський Музей образотворчих мистецтв і Угорську національну галерею, зокрема їхні програми для дітей дошкільного віку. Угорський Музей образотворчих мистецтв і Угорська національна галерея пропонують різноманітні заходи для дошкільнят. Обидва заклади регулярно організовують інтерактивні заняття, художні майстерні та творчі заходи, метою яких є розвиток художнього сприйняття і творчості дітей, а також підтримка художньої освіти з раннього віку. Під час цих програм діти мають можливість безпосередньо познайомитися зі світом мистецтва, взяти участь у творчих процесах і творчо виразити себе. Порівнюючи програми цих двох установ, я

оцінив, які типи заходів вони пропонують для дошкільнят, і як ці програми сприяють мистецькому розвитку дітей та розширенню їхніх культурних знань.

У практичній частині моєї роботи я сформулював гіпотезу, яка була перевірена в межах мистецького заняття, і таким чином я отримав підтвердження достовірності моєї теорії. Моя гіпотеза полягала в тому, що таке мистецьке заняття буде мати позитивний вплив на творчість та художній почуття дітей, а також сприятиме розвитку їх культурного знання та чутливості.

На підставі результатів досліджень я встановив, що моя гіпотеза виявилася правдивою. Участь дошкільнят у мистецькому проекті, в рамках якого використовувалася картина «Синевірське озеро» Йозефа Русчака для ознайомлення з Карпатськими горами та вправи з техніки відбитків, мала позитивний вплив на їх творчість та художній смак. Учасники активно брали участь у творчому процесі, творчо та захоплено створювали, і з радістю виражали себе під час творчості.

На підставі результатів дослідження можна зробити висновок, що такі мистецькі проекти сприяють позитивному розвитку мистецтва та культурних знань дітей. Крім того, вони сприяють розвитку самостійного мислення та творчості вже з раннього дитинства.

Згодом я продовжила роботу у формі дипломної роботи, в якій досліджувала, наскільки можливо інтегрувати спадщину творчості закарпатського художника Йосипа Бокшая в образотворче виховання в закладі дошкільної освіти. Щоб переконатися в цьому, я провела заняття у молодшій, середній та старшій групах. Я спостерігала, що діти різного віку по-різному висловлювали себе та по-різному інтерпретували мистецькі твори.

Досвід та дані, отримані під час дослідження, підтвердили ті гіпотези, які стосувалися того, що ознайомлення з творчістю Йосипа Бокшая може бути інтегроване в образотворче виховання в садочку цікавим і ефективним способом. На основі спостережень та аналізу дитячих робіт можна стверджувати, що діти в різному віці здатні сприймати художні стимули і встановлювати зв'язок між мистецькими творами та природою.

Знайомство з мистецькими традиціями Закарпаття та передача творчості Йосипа Бокшая позитивно вплинули на розвиток культурної чутливості дітей, допомогли їм краще зрозуміти цінності власної спільноти. Під час занять діти були не лише пасивними

спостерігачами, а й активними учасниками мистецьких переживань, що ще більше підтверджує гіпотезу про те, що образотворче виховання є потужним засобом передачі мистецьких цінностей.

Felhasznált irodalom

Dupka György: *Magyar művészet Kárpátalján.* Ungvár, Intermix kiadó, 2012

James Clifford: *Kiállított kultúrák. Magyar Lettre Internationale* 43.szám, 2001

Márkus György: *Kultúra és modernitás.* Budapest, T-Twins, 1992

Thomas Hobbes: *Leviatán.* Kolozsvár, Polis Könyvkiadó, 2001

Car Tour Magazin honlapja:

Letöltés helye: <https://cartourmagazin.hu/a-szentendrei-skanzen-rovid-tortenete-es-fobb-kiallitasai.html>

Letöltés ideje: 2023.03.11

Kulturális osztály honlapja:

<https://kultura-zak.gov.ua/index.php/ustanovy-ta-zaklady-kultury/kulturno-mystetski-ustanovy-ta-zaklady>

[Letöltés ideje: 2023.03.20]

Szentendrei Skanzen honlapja:

<https://skanzen.hu/hu>

[Letöltés ideje: 2023.03.20]

Ukrajna állami weboldala:

<https://culture.te.gov.ua/pro-upravlinnya/osnovni-zavdannya-ta-funkciyi/>

[Letöltés ideje: 2023.03.20]

Ukrán Kulturális Alap honlapja:

<https://ucf.in.ua/p/about>

[Letöltés ideje: 2023.03.20]

Ungvári vár honlapja:

<https://www.zkmuseum.com/p/uzhhorod-castle-history.html>

[Letöltés ideje: 2023.03.20]

Ismeretlen szerző: A szentendrei skanzen rövid története és főbb kiállításai, Cartour Utazási Magazin. Letöltés helye: <https://cartourmagazin.hu/a-szentendrei-skanzen-rovid-tortenete-es-fobb-kiallitasai.html>

[Letöltés ideje: 2023.01.17]

Szécsényi Endre: Az izlés mint Sensus Communis, Laokoón, Budapest, 1 lapszám, 2001.

Letöltés helye: http://laokoon.c3.hu/dok/szeccsenyi_sensuscommunis.pdf

[Letöltés ideje: 2023.03.4]

Tóth Tünde: Az ungvári skanzen, Kárpátalja hetilap, Kárpátalja, 2016.05.31.

Letöltés helye: <https://karpatalja.ma/sorozatok/karpatalja-ma-az-ungvari-skanzen/> [Letöltés ideje:2023.04.21]

P.ZS: Koczka András Emlékmúzeum, Kárpátalja hetilap, Kárpátalja, 2004.07.23.

Letöltés helye: <https://karpataljalap.net/2004/07/23/koczka-andras-emlekmuzeum> [Letöltés ideje:2024.03.20]

Fodor Monajlo Emlékmúzeum honlapja:

<https://www.karpaty.info/ua/uk/zk/ug/uzhgorod/museums/manaylo/> [Letöltés ideje:2024.03.21]

Magyar Szépművészeti Múzeum honlapja: <https://www.szepmuveszeti.hu/>

[Letöltés ideje:2024.03.21]

Magyar Nemzeti Galéria honlapja: <https://mng.hu/>

[Letöltés ideje:2024.03.21]

Ábrajegyzék

2. ábra Ole Wurm Dán orvos Wunderkammerja 1599

Letöltés helye: https://en.wikipedia.org/wiki/Curiosity_Cabinet_of_Ole_Worm

[Letöltés ideje: 2023.03.11]

2. ábra baba-mama program.

Letöltés helye: <https://skanzen.hu/hu/gyerek-skanzen/Baba-mama%20program>

[Letöltés ideje: 2023.03.11]

3. ábra Mindennapi kenyerünk program

Letöltés helye: <https://skanzen.hu/hu/gyerek-skanzen/muzeumpedagogia/ovodasoknak>

[Letöltés ideje: 2023.04.8]

4. ábra Játékvilág foglalkozás

Letöltés helye: https://skanzen.hu/hu/gyerek-skanzen/muzeumpedagogia/1-4-osztalyosoknak_1

[Letöltés ideje: 2023.04.12]

5. ábra 9-12. osztályosok foglalkozása

Letöltés helye: https://skanzen.hu/hu/gyerek-skanzen/muzeumpedagogia/9-12-osztalyosoknak_1 [Letöltés ideje: 2023.04.8]

6. ábra megértési nehézséggel élő gyerekek játékos foglalkozáson

Letöltés helye: https://skanzen.hu/hu/gyerek-skanzen/muzeumpedagogia/fogyatekossaggal%20eloknak_1

[Letöltés ideje: 2023.04.12]

7. ábra fatemplom

Letöltés helye:

<https://photocdn.photogoroda.com/source2/cn9908/r10094/c10108/1256273.jpg?v=20171213112136>

[Letöltés ideje: 2023.04.18.]

8. ábra parasztház belülről

Letöltés helye: https://photos.wikimapia.org/p/00/03/78/83/87_big.jpg

[Letöltés ideje: 2023.04.20]

9. ábra A Boksay József Szépművészeti Múzeum napjainkban.

Letöltés helye:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/f1/Ungvar_Zhupanat.jpg/512px-Ungvar_Zhupanat.jpg

[Letöltés ideje: március 22.]

Foglalkozásterv

Téma: A virágzó tavasz megjelenése kárpátaljai művészek munkáin

Tevékenységi forma: ábrázolás, festés

Csoport: mindhárom korcsoporton levezettem

Időtartam: 15-20 max 25 perc

A foglalkozás célja: megismertetni a gyerekekkel a Boksay József Kárpátaljai Szépművészeti múzeumot, bemutatni nekik Boksay József és Erfán Ferenc tavaszi festményeit. Közös élményeket szerezni ezáltal a csoporttal.

A foglalkozás feladatai: gondolkodás, figyelem, finommozgások, szem-kéz koordináció, türelem fejlesztése. A gyerekek munkáinak megbecsülése, kitartás fejlesztése. udvariassági szokások gyakorlása.

Foglalkozáshoz szükséges eszközök: projektor, laptop, kemény A4 zöld papír, gouache festék, ecset, víz, szemléltető.

Foglalkozás szervezeti formája: kötött

A foglalkozás munkaformája: csoportos

A foglalkozás típusa: vegyes típusu tevékenységek

A foglalkozás módszerei: szemléltetés, bemutatás, magyarázat, ösztönzés.

A foglalkozás leírása:

Szükséges eszközök előkészítése: Projektor, laptop, A4 papír, ecset, festék, víz alátétek.

A gyerekek körbe ülnek

Motiváció

Találós kérdések:

Mi az?

Hó elolvad, fák rügyeznek,

madarak is énekelnek,

Melyik évszak jön ilyenkor,

virág nyílik mindenhol?

(tavasz)

Mi az?

Színeket kever, ecsettel játszik,ű

Vásznán a tavasz virágba mászik,

Napfényt, mezőt megörökít,

Ki az aki így alkot itt?

(festő)

Majd a gyerekek körben ülnek és megkezdtem a vetítést.

A Boksay József Szépművészeti Múzeumból beszélünk a gyerekekkel elsősorban.

Kérdések: Mit láttok a képen? Ki az aki már volt ebben a múzeumban? Ki szokott múzeumba járni stb.

Boksay József és Erfán Ferenc bemutatása: elmondom a gyerekeknek, hogy két festőt látnak a képen ők pedig nagypapa és unoka kapcsolatban állnak.

Festmények összehasonlítása:

2-2 tavaszi képüket választottam ezeket hasonlítsuk össze a gyerekekkel:

Mit láttok a képen?

Milyen virágokat láttok?

Milyen színeket láttok?

Miben hasonlítanak a képek?

Nektek vannak otthon virágaitok?

Kinek melyik a kedvenc tavaszi virága?

Alkotói szakasz:

Miután minden gyerek elfoglalta a helyét szétosztom az eszközöket.

Elmondom a gyerekeknek, hogy mi is kis festőművészek leszünk és tavaszi virágokat fogunk festeni. Mindenki kiválasztja a kedvenc tavaszi virágát.

Elmondom, hogy gouache festékkel fogunk dolgozni és bemutatom a csoportnak, hogy hogyan fogunk festeni, prezentálom a szemléltetőket is.

Minden gyerek megkapta a szükséges eszközöket és neki lát a munkának. Minden asztalhoz odamegyek és ,akinek segíteni kell segítek.

Befejező szakasz: Megbeszéljük kinek, hogy tetszett a foglalkozás, kinek mi tetszett a legjobban, mindenki megcsodálja egymás munkáját.

Beleegyező nyilatkozat

Beleegyező nyilatkozat

Markó Boglárkának hívnak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Óvodapedagógia szakos hallgatója vagyok, negyedik évfolyamon. Szakdolgozatom témája a Boksay József Művészeti tevékenységének és hagyatékának bemutatása, életpályájának hatása és feldolgozása az óvodai vizuális nevelésben. **A tervezett tevékenység bemutatása:** Boksay József és Erfán Ferenc kárpátaljai magyar képzőművészek művészetére épülő foglalkozást szeretnék levezetni a tavaszi virágzás témakörben. A foglalkozás a két művész munkáinak összehasonlításán alapszik, guache festéket fogok használni, amivel virágokat fogunk festeni. Az időtartama 15-20 perc lesz. Ezzel nyilatkozattal szeretném a segítségüket, és beleegyezésüket kérni ahhoz, hogy a szakdolgozatom gyakorlati részét az önök intézményében is levezthessem. Óvodai környezetben, az óvónő felügyeletével egy játékos foglalkozás keretein belül vizsgálnám a gyerekek viszonyát a művészeti tevékenységek megismeréséhez.

A foglalkozáshoz szükséges lenne projektor, mivel a foglalkozás központi elemét annak segítségével szeretném szemléltetni.

Foglalkozás dokumentálásának formája: A beszélgetésekről képeket is készítenék, a későbbi kiértékelés miatt. A fotók anyagát teljes diszkrécióval kezelném.

A felmerülő kérdéseiket a lenti elérhetőségeken tehetik fel.

Tisztelettel, Markó Boglárka

Mobil: +380662021064

E-mail: markoboglarka33@gmail.com

Intézmény neve: P.Fraggepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda

Intézmény Címe: Beregszász, Lucskaja utca, 6.

Intézményvezető neve és aláírása:

Golankovics Szilvia

2025.03.30./Beregszász

Звіт подібності

метадані

Назва організації
Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок
Marko Boglárka

Науковий керівник / Експерт
Автор **Ілдіко Гребі**

підрозділ
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25
Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

13463
Кількість слів

104759
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		2
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		13

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз		Колір тексту
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://karpatalja.ma/sorozatok/karpatalja-ma-az-ungvari-skanzen/	81 0.60 %
2	https://karpatalja.ma/sorozatok/karpatalja-ma-az-ungvari-skanzen/	29 0.22 %
3	https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/15822/sipos-judit-phd-2017.pdf	18 0.13 %
4	https://www.origo.hu/kultura/2020/11/online-folytatja-tevekenyseget-a-szepmuveszeti-muzeum-es-a-magyar-nemzeti-galeria-is	16 0.12 %